

Česká zemědělská univerzita v Praze

Institut vzdělávání a poradenství

Katedra pedagogiky

**Česká zemědělská
univerzita v Praze**

Kariérové poradenství

ve středním odborném vzdělávání

Bakalářská práce

Autor: Libuše Homolová

Vedoucí práce: Bc. Mgr. Lucie Turzová

2021

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Libuše Homolová

Specializace v pedagogice
Poradenství v odborném vzdělávání

Název práce

Kariérové poradenství ve středním odborném vzdělávání

Název anglicky

Career counselling and career guidance in secondary vocational education

---

Cíle práce

Cílem bakalářské práce zjistit vliv kariérového poradenství v Děčíně na studenty středních škol, popsat uplatnění absolventů střední průmyslové školy a gymnázia na trhu práce v Děčíně, porovnat zájem o studium technických oborů (průmyslové školy) se zájmem o studium gymnázia ve městě Děčín včetně poměru přijatých uchazečů s absolventy.

Metodika

V teoretické části práce budou vysvětleny základní pojmy z oblasti kariérového poradenství na základě informací z odborné literatury, dostupných internetových zdrojů a platné legislativy.

V praktické části bude vedeno kvantitativní šetření formou dotazníků distribuovaných studentům střední průmyslové školy a gymnázia v Děčíně. Průzkum bude zaměřen na způsob výběru střední školy, kdo či co nejvíce ovlivňuje žáky děčínských škol při volbě střední školy, kde čerpají informace související s kariérovým poradenstvím, jaký druh kariérového poradenství jejich volbu ovlivnil a zda zvolená střední škola splnila jejich očekávání. Zároveň bude vedeno interview s výchovným poradcem střední průmyslové školy a gymnázia. Strukturovaný rozhovor zaměřený na podporu studentů pro uplatnění na trhu práce bude rovněž veden se zástupci největších zaměstnavatelů ve městě. Budou analyzovány statistické údaje poskytnuté úřadem práce, gymnáziem a střední průmyslovou školou.

Doporučený rozsah práce

dle pravidel pro psaní bakalářských prací

Klíčová slova

kariérové poradenství, absolventi, trh práce, střední průmyslová škola, gymnázium

---

Doporučené zdroje informací

GABURA, J. – PRUŽINSKÁ, J. – ŠMÍD, R. *Poradenský proces*. Praha: Sociologické nakladatelství, 1995. ISBN 80-85850-10-9.

MATOUŠEK, O. *Slovník sociální práce*. Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-368-0.

NAVAROVÁ, S. *Rozvoj kariérového poradce*. Praha: Raabe, 2019. ISBN 978-80-7496-440-4.

PRŮCHA, J. – WALTEROVÁ, E. – MAREŠ, J. *Pedagogický slovník*. Praha: Portál, 2013. ISBN 978-80-262-0403-9.

PÝCHOVÁ, Silvie, Helena KOŠŤÁLOVÁ, Petra DRAHOŇOVSKÁ a Dorota MADZIOVÁ, 2020. *Kariérové poradenství na každý pád*. Praha: Wolters Kluwer. Řízení školy (Wolters Kluwer). ISBN 978-80-7598-604-7.

VENDEL, Štefan. *Kariérové poradenství*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2008. 224 s. Psyché. ISBN 978-80-247-1731-9.

Předběžný termín obhajoby

2020/21 LS – IVP

Vedoucí práce

Bc. Mgr. Lucie Turzová

Garantující pracoviště

Katedra celoživotního vzdělávání a podpory studia

Konzultant

Mgr. Jiří Šedivý

Elektronicky schváleno dne 8. 3. 2021

PhDr. Lucie Smékalová, Ph.D. et Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 8. 3. 2021

Ing. Karel Němejc, Ph.D.

Pověřený ředitel

V Praze dne 09. 03. 2021

ČESTNÉ PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma:

Kariérové poradenství ve středním odborném vzdělávání

vypracovala samostatně a citovala jsem všechny informační zdroje, které jsem v práci použila, a které jsem rovněž uvedla na konci práce v seznamu použitých informačních zdrojů.

Jsem si vědoma, že na moji bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, především ustanovení § 35 odst. 3 tohoto zákona, tj. o užití tohoto díla.

Jsem si vědoma, že odevzdáním bakalářské práce souhlasím s jejím zveřejněním podle zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a to i bez ohledu na výsledek její obhajoby.

Svým podpisem rovněž prohlašuji, že elektronická verze práce je totožná s verzí tištěnou a že s údaji uvedenými v práci bylo nakládáno v souvislosti s GDPR.

V Děčíně dne 20. března 2021

Libuše Homolová

PODĚKOVÁNÍ

Děkuji všem, kteří mě při studiu podporovali nebo se jakýmkoli způsobem podíleli na dokončení mojí bakalářské práce. Především však děkuji sama sobě, že jsem našla odvahu a dostatek sil dojít až sem.

Abstrakt

Bakalářská práce se zaměřuje na kariérové poradenství, které se v 21. století mění nejen v souvislosti se změnami na trhu práce. V teoretické části jsou vysvětleny základní pojmy jako je kariérové poradenství, poradenský proces, kariérový poradce, trh práce a další. Bakalářská práce představuje instituce poskytující kariérové poradenství a částečně se zabývá problematikou integrace témat kariérového poradenství do školního vzdělávacího programu.

Praktická část bakalářské práce představuje historii děčínského regionu, počátek českého školství a vznik průmyslové tradice ve městě, největší zaměstnavatele a informační poradenské středisko úřadu práce. Zjišťuje vliv kariérového poradenství na studenty středních škol v Děčíně. Na základě dotazníkového šetření mezi studenty dvou vybraných děčínských středních škol monitoruje, kde mladí lidé čerpají informace související s výběrem střední školy v návaznosti na své budoucí uplatnění na trhu práce. Kdo či co je při výběru povolání, resp. středoškolského studia, nejvíce ovlivňuje a zda se s kariérovým poradenstvím setkali a využívají ho.

Práce se zaměřuje na potřebnost podpory žáků středních škol na Děčínsku v jejich dalším směřování. Dotazníkové šetření mezi studenty ukázalo, že v otázce, jakou vybrat střední školu, nebo kam se vydat po maturitě, spoléhají spíše na vlastní úsudek nebo doporučení svých rodinných příslušníků či kamarádů. Všechny možnosti a současné přístupy kariérového poradenství jim známy nejsou.

Abstract

The present bachelor's thesis focuses on career counselling, which is continually changing in the 21st century due to not only the changes in the labour market. The theoretical part explains the fundamental terminology such as career counselling, counselling process, career guide, labour market, and others. The bachelor's thesis introduces the institutions that provide career counselling and also partially deals with the problematics of integration of career counselling topics into the school curriculum.

The practical part of the bachelor's thesis describes the history of the Děčín region, the origin of Czech education and industrial tradition in the town, the largest employers, and the information counselling centre of the Labour Office. It examines the impact of career counselling on high-school students in Děčín. Based on a questionnaire survey among students of two selected secondary schools in Děčín, it monitors where young people obtain information related to their choice of secondary school and their future employment in the labour market. The thesis answers who or what affect the students the most in their decision-making about their secondary-school education and professional career. It also answers whether or not the students attended career counselling and whether or not they found it useful.

The present bachelor's thesis highlights the importance to support secondary school students in the Děčín region in their future decision-making. The questionnaire survey among students showed that they rely primarily on their own judgment or the recommendations of their family members or friends when it comes to choosing a high school or where to follow after graduation. They are not aware of all the possibilities and current approaches in career counselling.

Klíčová slova

kariérové poradenství, absolventi, trh práce, střední průmyslová škola, gymnázium

Keywords

career counseling, graduates, labor market, secondary industrial school, grammar school

OBSAH

ÚVOD	8
TEORETICKÁ VÝCHODISKA	10
1 Cíl a metodika	10
1.1 Cíle práce.....	10
1.2 Metodika	10
2 Kariérové poradenství.....	12
2.1 Poradenství a poradenský proces	12
2.2 Kariérové poradenství	13
2.3 Kariérový poradce	14
2.4 Kariérové poradenství pro mladé lidi.....	16
2.5 Integrace kariérového poradenství do vzdělávacího programu	18
2.6 Instituce poskytující kariérové poradenství	20
3 Trh práce	24
3.1 Mladí lidé a trh práce	24
3.2 Změny na trhu práce	25
3.3 Trh práce a kariérového poradenství v 21. století.....	26
3.4 Změny na trhu práce po pandemii.....	27
PRAKTICKÁ ČÁST	29
4 Charakteristika regionu.....	29
4.1 Město Děčín a jeho historie	29
4.2 Největší zaměstnavatelé v Děčíně	30
4.3 Historie děčínského školství.....	30
4.4 Gymnázium Děčín	32

4.5	Střední průmyslová škola v Děčíně	33
4.6	Informační a poradenské středisko KoP Děčín	34
5	Metodika	36
5.1	Dotazníkové šetření	36
5.2	Individuální rozhovory.....	37
6	Analytická část	39
6.1	Interpretace dat	39
6.2	Analýza dotazníkového šetření	41
6.3	Analýza individuálních rozhovorů	46
7	Diskuse	53
8	Shrnutí a doporučení	56
	ZÁVĚR.....	57
	SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	59
	TIŠTĚNÉ ZDROJE	59
	ELEKTRONICKÉ ZDROJE	60
	SEZNAM POJMŮ A ZKRATEK	63
	SEZNAM GRAFŮ	64
	SEZNAM TABULEK.....	64
	SEZNAM PŘÍLOH	65

ÚVOD

S kariérovým poradenstvím se lidé mohou setkat v jakémkoli období své životní dráhy. Od narození se seznamujeme s okolním světem, již v batolecím věku dokáže malé dítě vnímat rozličné lidské činnosti, později v předškolním období – v období hry zvládne rozpoznat a napodobit různé profese. Kráčíme životem a narážíme na kariérové poradenství, aniž bychom si to uvědomovali.

Z dosud provedených výzkumů víme o kariérovém poradenství málo, není zřejmé, zda a jaký vliv má na klienta do budoucna, nebo jak efektivní je. Přesto či právě proto o něm chceme vědět víc. Jsme přesvědčeni o jeho potřebě, zajímá nás, baví nás, věnujeme se mu, záleží nám na jeho dalším rozvoji a šíření povědomí o něm.

K volbě tématu mé bakalářské práce přispělo výše uvedené a několik dalších skutečností. Především to byla pohnutá historie děčínského školství a má sounáležitost k místu, kde žiji a pracuji. Ve své práci se zaměřím na kariérové poradenství poskytované mladým lidem ve městě Děčín. Po ukončení studia mám v plánu uplatnit své znalosti, dovednosti a zkušenosti z tohoto oboru na území rodného města. Chci být užitečná v děčínském regionu a aspoň částečně tak přispět k jeho rozvoji. Před více jak sto padesáti lety v období industrializace a v době s čilým dopravním a obchodním ruchem bylo v děčínském regionu mnoho iniciativních, schopných a obětavých jedinců, otevřených veřejnému dění a životu zde. Proč na tuto tradici nenavázat? Město Děčín se potýká s odlivem mladých lidí, proto se chci zaměřit na kariérové poradenství právě zde. Chci zjistit, jak a jaké kariérové poradenství v našem městě funguje, zda může ovlivnit absolventy, aby ve městě zůstali, popř. se po studiu na vysoké škole do Děčína vrátili. V době technologického a digitálního pokroku to nutně ani nemusí být návrat fyzický.

Přemýšlení nad tím, čím jednou budu já nebo moji kamarádi a hry „na doktora, na prodavačku, na učitelku“ byly mé nejoblíbenější dětské činnosti. Poradenství pro volbu povolání mě fascinovalo od mládí. Velmi brzy jsem začala vnímat propojení děčínských studentů s místními průmyslovými (tehdy státními) podniky včetně prospěšnosti brigád a povinných praxí pro další rozvoj mladých lidí – studium na

vysoké škole či uplatnění na trhu práce. V průběhu své dosavadní profesní dráhy jsem se bohužel kariérového poradenství dotýkala jen okrajově, spíše z pozice rodiče, který pomáhá při volbě povolání svým dětem. Dalo by se říci, že se nyní vracím k něčemu, co je pro mě zajímavé, čemu se chci věnovat. Stále více přemýšlím o tom, jak mladým lidem vstup na trh práce přiblížit, ukázat jim možnosti nějakým zajímavým způsobem hodným jejich věku a zálibám a celkově je povzbudit (motivovat) v tom, že je důležité řídit svoji kariéru od dětství i v průběhu celého života. Nejen světem mladých lidí hýbou digitální technologie a toho je třeba využít. Nosím v hlavě několik nápadů, jak mladé lidi, popř. jejich rodiče zaujmout, aby pro ně využití kariérového poradenství bylo zajímavé a přineslo jim něco do budoucna.

Teoretickými východisky se zabývám v první části bakalářské práce, představuji cíle a metodiku práce a vysvětluji základní pojmy jako je kariérové poradenství, poradenský proces, kariérový poradce a instituce poskytující kariérové poradenství. Na změnu přístupů pedagogů ke kariérovému poradenství a jejich ochotu zabývat se kariérovým poradenstvím při výuce s ohledem na to, že se mění svět práce, a že edukace by měla být především podporou žáků a studentů v jejich dalším směřování a uplatnění na pracovním trhu v mojí práci nebyl prostor. Integraci kariérového poradenství do školního vzdělávání považuji za jedno z velkých témat, které by nemělo být opomenuto, proto se o něm zmiňuji aspoň částečně.

V praktické části nejprve představuji děčínský region a dále se zabývám tím, kdo či co v Děčíně nejvíc ovlivňuje mladé lidi při výběru střední školy, jak vnímají potřebu odborného (technického) vzdělání v regionu s bohatou průmyslovou tradicí. Jaké druhy kariérového poradenství jsou v našem městě poskytovány a zda jsou dostačující. Zajímá mě, jak studenti hodnotí vlastní výběr střední školy, jsou-li spokojeni s náplní studia, zda se setkávají s kariérovým poradenstvím na středních školách, zda dochází k propojení teorie a praxe, jaké je jejich uplatnění na trhu práce po ukončení sekundárního vzdělání, popř. zda jsou dostatečně připravováni k následnému terciálnímu vzdělávání. Propojení teorie a praxe a možnosti uplatnění absolventů na místním trhu práce také hodnotí zástupci největších zaměstnavatelů ve městě a představitelé vybraných středních škol.

TEORETICKÁ VÝCHODISKA

1 Cíl a metodika

1.1 Cíle práce

Cílem práce je zjistit vliv kariérového poradenství v Děčíně na studenty středních škol, jakým způsobem vybírají střední školu, na koho se nejčastěji obracejí při volbě střední školy, kde čerpají informace související s kariérovým poradenstvím, jaký druh kariérového poradenství jejich volbu ovlivnil, popř. zda jejich volbu ovlivňuje něco jiného či někdo jiný.

Konkrétně se zaměřím na studenty Vyšší odborné školy a Střední průmyslové školy strojní, stavební a dopravní Děčín (dále jen „střední průmyslová škola“) a studenty Gymnázia Děčín (dále jen „gymnázium“). Porovnáám zájem o studium technických oborů na střední průmyslové škole se zájmem o studium gymnázia včetně poměru přijatých uchazečů s absolventy těchto škol, zajímá mě také, zda zvolená střední škola splnila očekávání studentů.

Pokusím se v Děčíně zmapovat poptávku po absolventech technických oborů a popíšu uplatnění absolventů střední průmyslové školy a gymnázia na trhu práce.

1.2 Metodika

Informace ke zkoumané problematice jsou získávány za použití dvou metod sběru dat, pro průzkumné kvantitativní šetření je využita metoda dotazování, pro kvalitativní šetření metoda vedení individuálních strukturovaných rozhovorů.

Kvantitativní dotazníkový průzkum je zaměřen na studenty všech ročníků střední průmyslové školy a gymnázia prostřednictvím elektronických dotazníků zaslaných na školní e-maily.

Rozhovory na téma získávání a podpora studentů a budoucích absolventů, možnosti propojení teorie s praxí, požadavky zaměstnavatelů na absolventy střední průmyslové školy a gymnázia pro pracovní zařazení uplatnění na trhu práce jsou

vedeny se zástupci největších zaměstnavatelů ve městě Děčín, s představiteli úřadu práce a s vedením výše uvedených škol.

Dotazníky jsou vytvořeny pomocí *Google Forms*, což je jednoduchý zdarma dostupný nástroj pro tvorbu formulářů a dotazníků, který je součástí aplikace *Google Workspace*. Tyto profesionálně vypadající průzkumy pomáhají spojit se rychle a efektivně s respondenty na celém světě. Do dotazníku je možné přidávat obrázky a videa, vybírat z více typů otázek a měnit jejich pořadí. Vytvářený dotazník je průběžně automaticky ukládán na *Google Disk*, autor o svoji tvorbu nemůže přijít, naopak ji může kdykoli přerušit a vrátit se k ní později. Samozřejmostí je náhled, tisk, vytvoření kopie či přidání spolupracovníků. Formuláře je možné sdílet e-mailem, odkazem na webu pouze s konkrétními lidmi nebo veřejně, využít lze také sdílení přes *Facebook*, *Twitter* či ve službě *Currents* (pro organizace a jejich zaměstnance). Ke *Google Forms* lze dokoupit několik desítek dalších doplňků, které jsou dostupné na *App Store* *Google Workspace Marketplace*, nabídku tohoto internetového obchodu získáme proklikem přímo z formulářů (*Google Workspace (Formerly G Suite): Business Collaboration Tools*).

2 Kariérové poradenství

2.1 Poradenství a poradenský proces

Poradenstvím je v dnešní době nazýváno nepřeborné množství činností spojených s pomocí klientovi (zákazníkovi) prakticky s čímkoli. Autoři odborných textů se shodují, že je poradenství spjata s různými obory, např. Gabura (1995) ve své knize Poradenský proces rozlišuje čtyři systémy poradenství:

1. v resortu ministerstva práce, sociálních věcí a rodiny
2. v oblasti školství
3. ve zdravotnictví
4. a ostatní typy poradenství.

Všechny výše uvedené systémy jsou založené na vztahu pomoci (Gabura, 1995, s. 13): *„... poradca má snahu podporiť rast, rozvoj, zrelosť a lepšie uplatnenie klienta, aby sa efektívnejšie orientoval vo svete a vyrovnával so životom.“*

Freibergová (2013, s. 10) definuje ve studii zabývající se poradenstvím na Úřadu práce České republiky (dále jen „ÚP ČR“) poradenství obdobně: *„Obecně je poradenství jedním z mnoha typů sociální pomoci. Jedná se o interpersonální proces, v jehož průběhu spolu poradce a klient vyjednávají, konstruuji a vzájemně se učí, jak ve svém snažení dosáhnout úspěchu. Každé poradenství se děje v kontextu určitého oboru (např. v oblasti zaměstnanosti, vzdělávání, sociálních služeb, financí, zdravého životního stylu), v kontextu daného klienta (jeho znalostí, dovedností, schopností, postojů atd.) a v kontextu mikro i makro prostředí, ve kterém klient žije, pracuje, studuje apod., které je tvořeno ekonomikou, společností, rodinou, sociálními vazbami a trhem práce.“* Autorka vychází ze slovníku sociální práce (Matoušek, 2016, s. 142): *„V užším smyslu jde o poskytování informací, které si klient vyžádá a jež potřebuje k řešení svého problému. V širším smyslu dává poradenství klientovi příležitost k tomu, aby prozkoumal své přednosti, resp. slabá místa, a našel strategie ke zlepšení kvality svého života. Ještě náročnějším cílem poradenství může být, aby klient získal nový pohled na sebe a na druhé lidi i potřebné nové dovednosti.“*

S určitým typem poradenství se setkáváme při výchově vlastních dětí, kdy se snažíme o dosažení jejich spokojené budoucnosti. Provádíme je životem, učíme je *self-help skills*¹ (dovednostem svépomoci), podporujeme je v kritickém myšlení, trénujeme s nimi komunikační dovednosti a mnoho dalšího prospěšného pro jejich rozvoj. Dalo by se říci, že každý rodič je poradce svých dětí.

Poradenský proces není jen pouhým udělováním rad či poskytováním informací, má několik fází, shrnout ho lze do čtyř základních po sobě jdoucích kroků:

1. navázání kontaktu (budování vztahu mezi poradcem a klientem)
2. identifikace problému (zhodnocení stavu)
3. příprava na řešení problému (plánování aktivit, formulace variant řešení)
4. vyřešení problému a ukončení poradenství.

2.2 Kariérové poradenství

„Profesní poradenství v současné době označováno též termínem kariérové poradenství. Je to systém poradenských služeb, jejichž cílem je pomáhat jednotlivcům jakéhokoli věku při rozhodování v otázkách vzdělávání, profesní přípravy, volby zaměstnání a rozvoji kariéry“ (Průcha, 2013a, s. 222).

Nutno zmínit změnu pojetí pojmu *kariéra*, který už není chápán jako postup z pozice na pozici, nýbrž jako dráha profesním životem, Vendel (2008, s. 50) služby poskytované při výběru povolání dělí do tří částí: *„Služby při výběru povolání a v oblasti profesního, resp. kariérního vývoje lze rozdělit do tří částí: na výchovu k volbě povolání a k práci vůbec, na kariérní orientaci a na kariérní poradenství“* Podle tohoto autora je kariérové poradenství: *„... odborná pomoc a činnost, která se vykonává během života člověka ve sféře práce, zaměstnání, povolání. Je aplikovaným oborem psychologie. Nachází uplatnění ve školství i na úřadech práce a jinde.“* (Vendel, 2008, s. 50).

---

¹ Self-help skills překládáno jako dovednosti nebo schopnosti svépomoci, jejich osvojení vede k samostatnosti. Většinou je u dětí jako první rozvíjejí jejich rodiče. Jedná se např. o nácvik čištění zubů, oblékání, zavazování tkaniček apod. S věkem se dítě zdokonaluje a zvyšuje se náročnost těchto dovedností.

Vendel ve své knize vychází ze strukturálního přístupu v kariérním poradenství: „*Strukturální přístup je založen jak na charakteristice osoby, tak pracovního místa. V rámci takového přístupu ke kariérnímu vývoji se tyto charakteristiky systematicky zkoumají s cílem, aby se jedincům pomohlo při hledání nejvhodnějšího pracovního prostředí*“ (Vendel, 2008, s. 51). Strukturální model přirovnává k algoritmu, zmiňuje důležitost dodržení předepsaného postupu kroků s cílem dospět ke správnému řešení problému (k optimální volbě povolání). Kroky kariérního poradenství vychází z fází poradenského procesu, přičemž je zde vynechána fáze identifikace problému, neboť se předpokládá, že klient ke kariérovému poradci přichází s žádostí o pomoc při hledání nejvhodnějšího pracovního prostředí (kariérový poradce poskytuje služby při výběru povolání a v oblasti profesního, resp. kariérního vývoje, jak je uvedeno výše):

1. Poznávání
2. Získávání informací o světě práce
3. Spojení informací o sobě a o světě práce.

2.3 Kariérový poradce

V Národní soustavě povolání² (dále jen „NSP“) je kariérový poradce charakterizován takto: „*Kariérový poradce prostřednictvím kariérových technik, metod a postupů poskytuje poradenské služby, jejichž cílem je pomáhat a podporovat jednotlivce nebo skupiny osob v jakémkoliv věku při rozhodování v otázkách vzdělávání, profesní přípravy, volby zaměstnání a rozvoji kariéry v kterékoliv fázi jejich života.*“

Mezi jeho pracovní činnosti patří:

- „*Provádění základní kariérové diagnostiky a poradenství pro profesní přípravu, vzdělávání, rekvalifikaci a rozvoj kariéry klienta.*
- *Podpora klienta vedoucí k rozpoznávání a mobilizaci osobnostního a profesního potenciálu, rozpoznávání kariérních možností v případě plného zdraví i v kontextu znevýhodnění a postižení.*

---

² Národní soustava povolání je otevřená a všem dostupná databáze povolání spravovaná Ministerstvem práce a sociálních věcí ČR. Plní funkci veřejného registru povolání vyskytujících se na trhu práce na celém území ČR.

- *Volba vhodných kariérových nástrojů k hodnocení a sebehodnocení klienta.*
- *Výcvik dovedností klienta k řízení kariéry a kariérnímu rozvoji.*
- *Využívání informací z prezentace služeb kariérového poradenství, veletrhů kariérových informací, příkladů dobré praxe a další.*
- *Poskytování aktuálních odborných informací o trhu práce klientům.*
- *Vyhledávání informací, jejich sdělování strukturovaným a srozumitelným způsobem, umožňující rozhodování klienta v další profesní dráze.*
- *Komunikace s partnery s relevantními poskytovateli kariérového poradenství v sektorech veřejném, neziskovém, soukromém a komerčním“ (Kariérový poradce | NSP.CZ).*

Slovník spisovné češtiny poradce definuje jako rádce nebo jako toho, kdo udílí rady v odborných otázkách. Naopak průvodce je zde uveden jako někdo, kdo někoho doprovází; společník (Internetová jazyková příručka).

V anglickém prostředí existují dva různé typy kariérových poradců (*career guide* a *career advisor*). *Career advisor* je poskytovatel kariérních informací, tito lidé většinou pracují pro vysoké školy a centra pracovních sil, jsou to ti, kteří disponují informacemi o vývoji na trhu práce, o nabídce pracovních pozic apod. Zatímco *career guide* je průvodce ve stejném slova smyslu jako kariérový poradce v prostředí českém. Poradci (*career guides*) učí své klienty sebezpoznání a uvědomění si své pracovní motivace a životní hodnoty, pomáhají jim najít cestu vlastního směřování a uplatnění sebe sama v životě a v profesní dráze (Jak rozumíme pojmu kariérové poradenství? | EPALE).

„Kariérový poradce je „průvodce“. Provází klienta jeho myšlenkami, které strukturuje, a pokud je to užitečné, doplňuje je o další informace. Důležitou hodnotou kariérového poradce je partnerský přístup ke klientovi. V kariérovém poradenství jsou si poradce a klient rovni, ani jeden nemá navrch. Kariérový poradce má velmi dobře rozvinutou schopnost komunikace, schopnost klást otázky, provázet klienty jejich vlastním myšlením“ (Navarová, 2019, s. 11).

„Ten, kdo poskytuje poradenské služby lidem, kteří mají problémy při výběru povolání, by měl především znát to nejužitečnější z teorie volby povolání. Informace o teoriích by měly být doplněny o tzv. pomáhající dovednosti.“ (Vendel, 2008, s. 96).

„Ve většině druhů poradenství včetně kariérního jsou pro dosažení změny u klienta nutné čtyři základní podmínky: bezvýhradně kladný vztah, upřímnost, kongruence a empatie. Bezvýhradně kladný vztah znamená respekt ke druhé osobě bez ohledu na její věk, pohlaví, národnost, nebo to, co dělá. Upřímnost znamená autentičnost a nefalšovanost. Kongruence žádá, aby se tón hlasu poradce, řeč těla a jeho vyjadřování shodovaly. A empatie znamená, že poradce chápe zájmy a pocity klienta.“ (Vendel, 2008, s. 98).

Většina z nás na otázku *„Jaká metafora pro kariérového poradce vás napadá?“* (Navarová, 2019, s. 10)³ bez váhání odpoví „průvodce“. Význam slova „poradce“ odvozený od „radit“ může být přijímán negativně. Obzvláště v pubertálním období, kdy mladý člověk nemá o jakékoli rady zájem. Zde by měla velkou roli hrát skutečná osobnost člověka poskytujícího kariérové poradenství, a to především ve škole. (Průcha, 2013, s. 237): *„Pubescence, puberta věkové období dospívání... Jedinec se nerovnoměrně vyvíjí po anatomicke-fyziologické stránce (včetně sexuálního zrání a schopnosti reprodukce), po intelektuální stránce (rozvoj abstraktního myšlení), emocionálně i sociálně. Pro pubescenta je typická snaha vymanit se ze závislosti na autoritách (konflikty s rodiči, učiteli), vyvzdorovat si větší samostatnost myšlenkovou i sociální.“*

2.4 Kariérové poradenství pro mladé lidi

(Vendel, 2008, s. 50) *„Výchova k povolání je dlouhodobý proces usměrňování kariérního vývoje celých populačních ročníků žáků, který probíhá v rámci všeobecné výchovy a vzdělávání. Naproti tomu profesní (kariérní) orientace má charakter krátkodobé, nebo dokonce jen jednorázové pomoci mladým lidem při výběru další školy nebo povolání.“*

---

³ Otázka v publikaci ze sebereflektujícího cvičení určeného koučům a poradcům (koučovací přístup).

Kariérové poradenství pro mladé by však neměla být jen pomoc při volbě povolání, pedagogický slovník o volbě povolání uvádí (Průcha, 2013, s. 274): *„Proces zahrnující rozhodování o volbě studia nebo přípravy na povolání a celou profesní dráhu člověka. Součástí celkového vývoje osobnosti, v němž hlavní roli hrají rozhodovací procesy.“*

Kariérové poradenství pro mladé lidi by mělo být komplexní poradenství, od seznámení se s různými profesemi, přes zjišťování více o své osobnosti, objevování silných stránek či zájmů až po administrativní zajištění přihlášky k dalšímu studiu. Mělo by být vždy ušito na míru dle osobnosti mladého jedince, místních podmínek (uplatnění na trhu práce v daném regionu) a všech faktorů, které mohou jeho budoucí profesní dráhu ovlivnit včetně klientského přístupu ze strany poradce (Navarová, 2019, s. 7): *„Kariérové poradenství je proces profesionálního provádění klientů na cestě k sebeuvědomění a orientaci na trhu práce tak, aby klient sám mohl činit zodpovědné volby o svém dalším profesním směřování. Nejde až tak o to, co děláme, jaké techniky v kariérovém poradenství využíváme, ale jde o to, jak to děláme, jaký máme přístup k lidem, ke klientům. Pro kariérového poradce ve škole je žák klientem, ne žákem, který má dobré či špatné známky.“*

Efektivní kariérové poradenství a nové trendy ve vzdělávání zahrnují pomoc mladým lidem s přípravou na jejich budoucí život, učí je porozumět informacím o trhu práce, prohlubují *self-help skills*¹, podporují vlastní myšlení a schopnosti analyzovat situaci, vyhodnotit důsledky, správně komunikovat, včetně schopností aktivně vyhledávat a efektivně využívat informace. Dále je učí umět se rychle adaptovat na změny a dobře se rozhodnout, což je pro žáky a studenty přínosné při volbě budoucí kariérové dráhy a řízení své vlastní kariéry⁴ (Kariérový management v průběhu života, 2013).

---

⁴ Řízení vlastní kariéry – někdy uváděno jako CMS (Career management skills) jedná se o kompetence, které pomáhají k identifikaci stávajících dovedností potřebných k osobnímu rozvoji a k rozvoji kariéry v průběhu celého života, plánovat a měnit profesní dráhu, schopnost dělat vědomá rozhodnutí v průběhu kariéry. Mezi základní CMS nejen u mladých lidí patří např. schopnost najít si informace, jak a kde hledat práci, napsat životopis, vytvořit a spravovat vlastní portfolio atd.

Na většině škol není možné personálně zajistit samostatného kariérového poradce, mnohdy tuto funkci zastává na částečný úvazek někdo z pedagogů (učitel Občanské výchovy) nebo školní psycholog, popř. někdo z vedení školy. Naskytuje se tak otázka, zda je na školách kariérové poradenství poskytováno v plné míře a v souladu se všemi fázemi poradenského procesu, zda se nejedná pouze o poskytování informací o následném vzdělávání nebo o volných pozicích na trhu práce. V takovém případě je logické, že mladí lidé o takovýto druh kariérového poradenství nejeví zájem, obzvláště je-li poskytováno pouze v rámci pevně stanovených konzultačních hodin mimo výuku (po vyučování).

2.5 Integrace kariérového poradenství do vzdělávacího programu

Zajímavým řešením se jeví myšlenka zavést kariérové poradenství jako samostatný vyučovací předmět v základním vzdělávání. Jedná se však o dlouhodobý a složitý proces. V roce 2013 se tímto tématem zabýval autorský kolektiv pod vedením Jiřího Strádala v dokumentu *Návrh koncepce Integrovaného systému kariérového poradenství (dále jen „Koncepce ISKP“): „Vzdělávání pro kariérové rozhodování vzdělávání a svět práce by mělo prolínat výukou v celém spektru vyučovacích předmětů. Tato forma s sebou ovšem přináší riziko, že se téma stane jen okrajovou záležitostí, na kterou nezbude čas nebo se ve výuce jen formálně zmíní. Do budoucna by se proto mělo zvážít, zda by nebylo možné alespoň na základních školách zavést k tomuto účelu vyučovací předmět, zřejmě s jistou mírou volitelnosti. Tomu by ovšem musela předcházet určitá pilotáž. Případné zavedení takového vyučovacích předmětu ale nic nemění na potřebě integrace přípravy pro kariérové rozhodování i do ostatních vyučovacích předmětů. Ať již bude forma začlenění tématu jakákoliv, je k němu nutná příprava učitelů na pedagogických fakultách.“* (Návrh koncepce Integrovaného systému kariérového poradenství, 2013, s. 8).

„Posláním školy je připravit mladého člověka pro život, a tedy i pro jeho kariérovou dráhu. Kariérové poradenství ve škole by proto mělo být provázáno se vzděláváním pro kariérové rozhodování a trh práce, které by zase mělo být provázáno s celou vzdělávací činností školy, ve vazbě na obsah vyučovacích předmětů, žáci by se měli

dozvídat, k čemu jim v budoucí praxi budou získané znalosti a dovednosti. K tomu je vhodné posílení emocionální složky ve vzdělávání, např. formou zážitků z besedy s podnikatelem nebo úspěšným absolventem školy, příkladů úspěšných známých osobností. V tomto pojetí kariérového poradenství by měli mít své role, podle náplně svých předmětů, všichni učitelé.“ (Návrh koncepce Integrovaného systému kariérového poradenství, 2013, s. 9).

Příprava budoucích učitelů a vůle ke změnám výuky těch současných je dle mého názoru velkou překážkou. Přesto věřím, že k určitým změnám v integraci kariérového poradenství do školního vzdělávacího programu dojde a kariérové poradenství na našich školách nebude jen pouhým poskytováním informací, neboť: „Škola má pro kariérové poradenství výborné podmínky díky možnosti propojit ho se vzděláváním, a to ve dvou směrech:

a) Navázat na učivo odborných předmětů spojené s budoucím uplatněním absolventů a poznatky zde získané využít pro vytvoření lepšího obrázku o možných variantách podoby pracovních činností, pracovních prostředků a pracovišť. Tato návaznost je možná jen v odborně koncipovaných oborech vzdělání. Vyžaduje to spolupráci mezi kariérovým poradcem a učiteli odborných předmětů a tato spolupráce by měla být konkretizována v plánu realizace kariérového poradenství ve škole.

b) Navázat na učivo oblasti Člověk a svět práce. Tato návaznost je možná a žádoucí ve všech oborech základního a středního vzdělávání. Základním propojovacím nástrojem by měl být informační systém ISA+ na www.infoabsolvent.cz. Vhodným propojovacím nástrojem mohou být pracovní listy (a na ně navazující diskuse), do nichž budou žáci v rámci oblasti Člověk a svět práce zpracovávat úlohy zaměřené na uvědomování si sebe sama (zájmy, priority, vlastnosti, schopnosti, limity) a důležité faktory světa práce (pracovní činnosti, prostředky, prostředí, požadavky na vzdělání, možnosti kariéry aj.), jejich vztahy a význam pro kariérovou dráhu, a tedy i pro rozhodování o ní, včetně vyhledávání a hodnocení informací vztahujících se k jednotlivým tématům (povolání, obory vzdělání, školy, nabídka zaměstnání, kurzů aj.). Na takto již žákem uchopená témata může navázat konkrétní kariérové

poradenství, které tato témata dovede ke konkrétním alternativám vlastní volby žáka.“ (Návrh koncepce Integrovaného systému kariérového poradenství, 2013, s. 19).

2.6 Instituce poskytující kariérové poradenství

Na území České republiky poskytuje kariérové poradenství celá škála státních a soukromých institucí. Státní i soukromý sektor v oblasti kariérového poradenství se prolíná a obě skupiny vzájemně spolupracují. Zastřešujícími orgány jsou Ministerstvo školství mládeže a tělovýchovy (dále jen „MŠMT“) a Ministerstvo práce a sociálních věcí (dále jen „MPSV“). Vzhledem k možnostem čerpání finančních prostředků z Evropské unie díky evropským operačním programům a unijním fondům⁵ nebo díky činnostem neziskových organizací a nadací může být kariérové poradenství často poskytováno bezplatně. Placené kariérové poradenství je zajímavým doplňkem či nadstavbou, která má v této oblasti svůj smysl, užitek i své klienty.

Poskytovat bezplatně standardní poradenské služby mají zákonnou povinnost⁶ školy a školská poradenská zařízení, kterými jsou pedagogicko-psychologické poradny a speciálně pedagogická centra. Na školách je kariérové poradenství poskytováno spíše jako informační a administrativní podpora k vhodné volbě dalšího vzdělávání a pozdějšího profesního uplatnění na trhu práce. Tuto činnost většinou na školách zajišťuje výchovný poradce ve spolupráci s třídním učitelem, popř. speciální pedagog nebo školní psycholog. Pedagogicko-psychologická poradna či speciálně pedagogické centrum se více zaměřuje na poradenství pro žáky a studenty se

---

⁵ Fondy Evropské unie představují hlavní nástroj realizace evropské politiky soudržnosti. Jejich prostřednictvím se investují finanční prostředky určené ke snižování ekonomických a sociálních rozdílů mezi členskými státy a jejich regiony. Prostředky z těchto fondů mají zájemci možnost čerpat skrze jednotlivé operační programy. Mimo strukturálních a investičních fondů existuje i celá řada dalších specificky zaměřených nadnárodních fondů zřizovaných Evropskou unií. Unijní programy svými prostředky podporují celou řadu potřebných oblastí. Na rozdíl od operačních programů, z kterých jsou čerpány prostředky z Evropských investičních a strukturálních fondů a které jsou spravovány na národní úrovni, jsou unijní programy spravovány Evropskou komisí. Ta u většiny programů vypisuje výzvy, na které je možné reagovat podáním žádosti o podporu, určuje jejich rozpočet a termíny (DotaceEU).

⁶ Vyhláška č. 72/2005 Sb. Vyhláška o poskytování poradenských služeb ve školách a školských poradenských zařízeních ze dne 9. února 2005.

speciálními vzdělávacími potřebami, mimořádně nadané nebo pocházející z odlišného kulturního prostředí a s odlišnými životními podmínkami. Věnuje pozornost těm, u kterých je zvýšené riziko školní neúspěšnosti nebo vzniku problémů v osobnostním a sociálním vývoji, což s uplatněním na trhu práce úzce souvisí.

Ze státních institucí věnujících se kariérovému poradenství nelze zapomenout na příspěvkovou organizaci řízenou MŠMT Národní pedagogický institut České republiky (dále jen „NPI ČR“), který vznikl 1. 1. 2020 sloučením Národního ústavu pro vzdělávání (dále jen „NÚV“) a Národního institutu dalšího vzdělávání (dále jen „NIDV“). NPI ČR je školským vzdělávacím, metodickým, výzkumným, odborným a poradenským zařízením pro řešení otázek předškolního, základního, středního a vyššího odborného vzdělávání, základního uměleckého, jazykového, neformálního, zájmového a dalšího vzdělávání. Podpora a rozvoj kariérového poradenství patří mezi jeho hlavní činnosti, podporu poskytuje ve dvanácti různých oblastech (Národní pedagogický institut České republiky (dříve Národní ústav pro vzdělávání)).

Další příspěvkovou organizací MŠMT, která se mimo jiné zabývá kariérovým poradenstvím, je Dům zahraniční spolupráce (dále jen „DZS“). Tato česká národní agentura pro mezinárodní vzdělávání administruje celou řadu mezinárodních programů a sítí, které se věnují vzdělávání, vědě a výzkumu. Cílem DZS je výměna zkušeností a informací, sdílení příkladů dobré praxe a podpora při navazování kontaktů či získávání finančních prostředků na podporu realizací projektů orgánů místních samospráv, ale také jednotlivců např. studentů a dobrovolníků (Dům zahraniční spolupráce).

Při DZS působí České Centrum Euroguidance (dále jen „Euroguidance“), které realizuje informační a vzdělávací aktivity pro poradce zejména v oblasti kariérového poradenství u nás i ve světě. Prostřednictvím svých webových stránek poskytuje prostor pro sdílení informací a zkušeností poradkyň a poradců na národní i mezinárodní úrovni. Cílem Euroguidance je zprostředkovat odborné veřejnosti zkušenosti z evropských zemí a podpořit tak rozvoj kariérového poradenství v České republice. Program Euroguidance vytvořila Evropská komise za účelem sladění

různorodých přístupů k poradenství v Evropě (Euroguidance). Jednou z aktivit českého centra Euroguidance ve spolupráci s DZS je pořádání konferencí kariérového poradenství s cílem rozvíjet odborné zázemí kariérového poradenství, podporovat jeho profesionalizaci a zároveň jeho otevřenost, různorodost a vznik jeho nových forem. Podpořit teorii, výzkum a odbornou diskusi praktiků i veřejnosti. Součástí těchto konferencí je udílení Národních cen kariérového poradenství včetně prezentace výherců. Letošní ročník proběhl zcela online ve spolupráci s Českou zemědělskou univerzitou. Tématem roku 2020 bylo *Kariérové poradenství a vzdělávání ve světě vzhůru nohama*, neboť se mění trh práce, nastavují se nové možnosti pracovního uplatnění i vzdělávání, hledají se nové cesty a možnosti, jak se zorientovat, reagovat a být připraven na budoucnost trhu práce (Kariérové poradenství a vzdělávání ve světě vzhůru nohama – konference kariérového poradenství).

MPSV má ve své gesci ÚP ČR, jeho organizačními útvary jsou krajské pobočky a kontaktní pracoviště (dále jen „KoP“), které v rámci územních samosprávných celků poskytují fyzickým osobám a zaměstnavatelům poradenské služby v oblasti volby či změny povolání a v oblasti dalšího profesního vzdělávání. Touto problematikou se zde přednostně zabývají pracovníci Oddělení poradenství a dalšího vzdělávání v Informačním a poradenském středisku pro volbu a změnu povolání (dále jen „IPS“). IPS poskytuje aktuální informace o síti středních, vyšších odborných a vysokých škol ČR včetně oborů. Informuje o nárocích a požadavcích na jednotlivé profese, možnostech uplatnění absolventů v praxi a o situaci na trhu práce v regionu i v celé ČR. Svým klientům pomáhá při výběru vhodného vzdělávání včetně vyhledávání školy ke zvolenému oboru, ať už se jedná o následné vzdělávání (přechod z nižšího sekundárního vzdělávání do vyššího a dále do terciálního) nebo změnu studia a přestup na jinou školu. Za tímto účelem má k dispozici celorepublikovou databázi škol, popisy profesí s informacemi o pracovních činnostech, o pracovním prostředí, zdravotních požadavcích a další informační materiály. IPS realizuje individuální a skupinové poradenství pro žáky a studenty základních a středních škol zaměřené na volbu povolání a na problematiku vstupu

na trh práce. Konkrétním činnostem IPS v Děčíně se budu věnovat v praktické části bakalářské práce (IPS - Informační a poradenské středisko - Úřad práce).

3 Trh práce

Zjednodušeně řečeno jde o prostor, kde se setkává nabídka pracovních sil s poptávkou po pracovních silách ze strany zaměstnavatelů. Trh práce je „živý organismus“, který se vyvíjí a mění, je ovlivňován zejména ekonomickými podmínkami a má výrazně regionální charakter. Často se mluví o změnách na trhu práce v různých souvislostech, ať už to je zmíněný ekonomický vliv či geografické, demografické, historické a sociální podmínky v různých regionech (Národní pedagogický institut České republiky (dříve Národní ústav pro vzdělávání)).

Přestože jsem si myslela, že mojí bakalářské práce se téma celosvětové koronavirové pandemie⁷ nedotkne, opak je pravdou. Trh práce a jeho změny způsobené právě pandemií jsou nyní v době probíhající krize velmi často zmiňovaným tématem.

3.1 Mladí lidé a trh práce

Na trh práce nyní přichází mladí lidé narození na přelomu tisíciletí tzv. mileniálové, ti, kteří žijí ve vyspělých státech, žijí v bezpečném prostředí, které není sužováno válečnými konflikty, mají hojnost a spoustu možností, od narození se setkávají s moderními technologiemi, mají více dostupné terciální vzdělávání, rodiče je vedou k tomu, že mohou dosáhnout čehokoli a tím posilují jejich sebevědomí. Tato generace však při začlenění se do pracovního procesu naráží na spoustu překážek, jednou z nich je paradoxně nabyté sebevědomí. Díky vysokému sebevědomí mají při

---

⁷ „Na konci roku 2019 byla v Číně popsána série (klastr) zápalů plic (pneumonií) nejasného původu. První případy byly oficiálně hlášeny 31. 12. 2019 z nejlidnatějšího města ve střední Číně, z Wu-chanu (Wuhan), hlavního města čínské provincie Chu-pej (Hubei). Došlo k výskytu pneumonií, u nichž nebyl znám přesný původce onemocnění ani způsob přenosu. Onemocnění se vyskytlo u lidí, kteří pracovali nebo navštívili trh, kde jsou prodávány živé ryby, mořské plody, kuřata, netopýři, svišti, ptáci a jiné živočišné produkty, a kde dochází i k jejich zpracování a konzumaci. Počáteční ohnisko ve Wu-chanu se rychle rozšířilo a ovlivnilo další části Číny. Případy onemocnění byly brzy odhaleny v několika dalších zemích, nejprve v Asii a Austrálii, postupně se onemocnění rozšířilo i do Evropy, Afriky a Ameriky. Dne 30. ledna 2020 Světová zdravotnická organizace (WHO) vyhlásila globální stav zdravotní nouze, 11. března 2020 WHO prohlásila šíření koronaviru za pandemii (hromadný výskyt infekčního onemocnění velkého rozsahu zasahující více kontinentů). Dne 13. března byla Světovou zdravotnickou organizací za hlavní epicentrum nákazy vyhlášena Evropa. První případ onemocnění v České republice byl evidován 1. března 2020“ (Základní informace o onemocnění novým koronavirem – covid-19 (coronavirus disease 2019), 2020).

vstupu na trh práce nereálné představy o platovém ohodnocení v jejich první pracovní pozici. Důsledkem toho se prodlužuje doba, kdy se mladí lidé ucházejí o práci. Pokud ze svých přemrštěných nároků sleví, většinou nastoupí na méně lukrativní pozice, získají zkušenosti a opět se snaží o získání lukrativnějšího pracovního místa spojeného s vyšším platovým ohodnocením. Zaměstnavatelé vynakládají velké úsilí na zaškolení nového pracovníka, aniž by tím získali loajálního zaměstnance. Loajalita ke svému zaměstnavateli je většinou mladým lidem cizí, proto zaměstnavatelé na přemrštěné nároky mileniálů reagují požadavkem odborné praxe, což se pak stává další překážkou pro jejich vstup na trh práce.

Odborníci rovněž hovoří o *degradaci terciálního vzdělávání*, a to především v souvislosti s velkým počtem vysokoškolsky vzdělaných mileniálů bez uplatnění na trhu práce. Apelují na nutnost využívání tuzemských i zahraničních pracovních stáží a pobídek již při studiu na vysoké škole nebo na změnu středoškolských a vysokoškolských teoretických oborů na obory praktické. Zajímavým řešením je zavedení bezplatného odborného vzdělávání přímo na trhu práce v podobě tzv. profesních tréninků v rámci kterých by došlo k získání první pracovní pozice mladého člověka (Kopáček, 2018).

3.2 Změny na trhu práce

Rychle probíhající změny na trhu práce trefně popisují naše současné známé kariérové poradkyně ve své knize *Kariérové poradenství na každý pád* (Pýchová, 2020, s. 12): *„Už současní žáci 1. tříd ZŠ budou vstupovat na trh práce po roce 2030, nikdo ale aktuálně netuší, jak bude prostředí práce v tuto dobu vypadat. Můžeme namítnout, že to není nic nového, to je osud pedagogů, že připravují na život ve společnosti, která se vyvíjí. Jenže doposud jsme nežili ve společnosti, která se vyvíjí takovým tempem, a to zejména díky dopadu rozvoje technologií, ale i postupující globalizaci. Lidem totiž začínají mimo jiné v práci významně konkurovat roboti, umělá inteligence je v mnoha ohledech ve svém výkonu spolehlivější než člověk. Vypadá to jako úryvek ze sci-fi románu, ale nejen v České republice se čím dál více mluví o 4. průmyslové revoluci, technologie do jisté míry nahradí člověka nejen*

v případě manuální práce, ale i v daleko sofistikovanějších činnostech (například ve finančním sektoru, administrativě, zdravotnictví apod.). O revoluci se mluví proto, že se očekává minimálně tak významná společenská změna, jako když se přecházelo od zemědělství na venkově na průmyslovou výrobu ve městech v 19. století.“

Důvody pro změnu světa práce mohou být různé, důležitost spatřuji v nutnosti reakce na změnu ze všech stran. Orientovat se musí všichni – pracovní síla, zaměstnavatelé a samozřejmě i kariéroví poradci. Být neustále připraveni na změny, čelit jim a nebát se hledat (a nacházet) nová řešení.

3.3 Trh práce a kariérového poradenství v 21. století

(Pýchová, 2020, s. 13) „Dnešní mladí lidé budou potřebovat se rychle rozhodovat a orientovat se v široké nabídce příležitostí, také budou muset unést určitá rizika, která s sebou nesou zmiňované trendy ve společnosti. Kariérové poradenství ale také neznamená to, že se přijdu poradit k nějaké autoritě, která rozumí tomu, jak by měl vypadat můj život. Nikdo takový neexistuje a jediným odborníkem na život je a bude samotný člověk. Kariérové poradenství a vzdělávání mu ale může pomoci si toto uvědomit a klást mu otázky, které mu pomohou stát pevněji na svých nohách při rozhodování o svém dalším směřování.“

Aby kariéroví poradci obstáli ve své profesi v době rychlých změn, musí se jako my všichni ostatní neustále vzdělávat, tzv. jít s dobou, zdokonalovat své měkké i tvrdé dovednosti a získávat nové kompetence. Pokud mají někoho provádět v jeho vlastní orientaci na trhu práce, musí se sami velmi dobře orientovat. Oblastí a témat, které by měl dobrý kariérový poradce ovládat, se nabízí nespočet, komunikační dovednosti včetně komunikace v cizím jazyce a využívání virtuálních komunikačních kanálů (desítky platforem jako je např. Skype, Zoom, Google Meet, Slack), činnosti na sociálních sítích (publikování tematických článků, budování kontaktů, sdílení informací), znalost projektů zaměřených na kariérové poradenství ve vztahu k podpoře žáků a studentů a orientace v nich (jak z nich čerpat), sledování statistik a průzkumů, členství a aktivní účast v asociacích, odborných skupinách a spolcích a mnoho dalšího.

„Abychom byli schopni poskytnout svým klientům tu nejlepší službu (včetně té, která není od nás, ale my jsme jí doporučili jako vhodnou návaznou), měli bychom si být nejprve vědomi svých vlastních silných stránek, talentů (čemu z trhu práce rozumíme opravdu dobře), ale také limitů (co neznáme, kde se necítíme komfortně). Stejně tak jako se svými klienty objevujeme jejich potenciál, vize, silné stránky, talenty, vášně, narážíme také na limity, aktivity, které je nebaví, neobohacují. Pak i my jako poradci bychom měli umět stejně tak pracovat sami se sebou. Být sami sobě prvním klientem.“ (Pýchová, 2020, s. 28).

3.4 Změny na trhu práce po pandemii

Zvyšuje se poptávka po technologických dovednostech, pro uplatnění na současném trhu práce už však nestačí základní IT dovednosti jako je práce s internetem či v aplikacích Microsoft 365, žádané jsou pokročilé digitální dovednosti (základní programování nebo pokročilejší práce s daty). Důraz je také kladen na společenské dovednosti jako je empatie, schopnost se učit nebo učit ostatní a budování sociálního kapitálu. Pandemie jasně ukazuje na potřebu vzájemné spolupráce, interpersonální dovednosti, důvěru a další měkké dovednosti a na nutnost podpory učitelů a dalších vzdělavatelů, na kvalitu a hodnoty jejich vzdělání.

V současnosti v době stále probíhající pandemie nelze dělat závěry, kolik změn trh práce v souvislosti s koronavirovou krizí přinese a jaké přesně to budou změny. Odborníci se většinou shodují v tom, že covid pouze urychluje změny, tj. proces digitalizace, robotizace a automatizace, které by s měnící se společností v této souvislosti stejně nastaly. Shodují se také v důležitosti přijetí změn a poučení se z krize. Každá krize je boj o přežití, v krizi se vždy projeví to klíčové, proto je důležité mít otevřenou mysl a uvědomit si, že se změny dějí a zároveň rozpoznat, co změnit lze a co ne, z čeho se poučit a přijmout a co nechat po odeznění pandemie být. Zářným příkladem je digitalizace školství, je žádoucí zachovat ve vzdělávání digitální technologie, které slouží učitelům, ale technologie sloužící žákům (distanční výuka jako taková) nejsou vhodné pro každý předmět, jejich integrace do výuky musí být cílená a předem dobře promyšlená.

Predikce znějí tak, že díky pandemii dojde ke změně způsobu práce (home office) a jejího řízení (leadership), poroste zájem o elektronický obchod a marketing (e-commerce) včetně přesunu z tradičních distribučních kanálů na internet. Zároveň se předpokládá zánik několika tisíců pracovních míst, poroste počet lidí, kteří budou chtít změnit profesi. S tím souvisí předpoklad posílení úlohy HR⁸ segmentu, který se dostává do popředí, HR oddělení se pravděpodobně z podpůrných činností v oblasti péče o zaměstnance posunou do strategických oblastí společností a firem a budou se podílet na budování značky, nebo budou přímo napojené na business a jeho potřeby. Každá společnost je obrazem svých zaměstnanců a v dnešní době nikdo nechce pracovat ve špatné společnosti. Díky covidu se objevují témata jako je home office, pracovní flexibilita, částečné pracovní úvazky (part-time jobs), agenturní zaměstnávání či smlouvy na časově omezené projekty, ale i wellbeing, firemní kultura, motivace zaměstnanců, psychologická podpora a nové nástroje, které toto umí vytvořit či podpořit.

Absolventi středních a vysokých škol se musí připravit na nezájem z řad zaměstnavatelů o obsazování juniorských pozic. Firmy jsou nyní v krizi opatrnější v nábore nových zaměstnanců obzvláště u lidí bez zkušeností, mladé lidi čeká větší tlak na jejich proaktivní působení a prokázání zájmu tím, jak se dokáží prosadit a prezentovat sebe samé.

---

⁸ Běžně používaná zkratka HR z anglického human resources – oddělení lidských zdrojů nebo personální oddělení. HR zahrnuje veškeré činnosti, které souvisí s lidským kapitálem (se zaměstnanci), např. zajištění výběru vhodných pracovníků, dodržování legislativy (pracovní právo), mzdovou politiku, pracovní náplně, organizační strukturu, pracovní prostředí, poradenství, vzdělávání a další činnosti.

PRAKTICKÁ ČÁST

4 Charakteristika regionu

4.1 Město Děčín a jeho historie

Město Děčín leží v údolí řeky Labe na hranici Českého středohoří a Labských pískovců. Řeka Labe je osou hlavního osídlení, které se rozrůstá do údolí jeho přítoků Ploučnice a Jílovského potoka. Archeologické nálezy potvrzují souvislé osídlení Děčínské kotliny od doby laténské, první písemná zmínka o provincii Děčín je z roku 993. Přemyslovské hradiště na skále nad řekou sloužilo jako správní centrum ke střežení labské vodní cesty, v první polovině 13. století nahrazeno kamenným hradem, pod kterým založil Přemysl Otakar II. královské město Děčín. V první polovině 14. století Vartenberkové založili poddanské město na vyšší labské terase, aby se vyhnuli povodním, privilegia vztahující se k labskému obchodu, říční dopravě a rybolovu zůstala zachována. V průběhu 16. a 17. století panství Děčín změnilo několikrát majitele, nejdříve ho získali Trčkové z Lípy, pak saský rod Salhausenů a nakonec rod rytířů z Büнау. Za jejich panství došlo k prudkému rozvoji města, který měl základ v rozvoji labského obchodu, řemeslné výroby a získání práv výročních trhů, byly zde založeny řemeslné cechy, město provozovalo cihelnu, vápenku a kamenolomy. Ve vlastnictví města byly loděnice, přístaviště a přívozy, které přispívaly do městské pokladny. Děčínští měšťané participovali na labském obchodu se Saskem a na dálkovém obchodu přes Hamburk do dalších států Evropy. Rod Bünauských v roce 1628 prodal děčínské panství rodu Thun-Hohenstein, ti zde zůstali až do roku 1918. Díky výstavbě železnice spojující Prahu s Drážďany v roce 1851 a po zahájení pravidelné paroplavby po Labi se v Děčíně a na levobřežní straně řeky (území Podmokel) začal prudce rozvíjet průmysl. Nově stavěná železniční síť, nové silnice a labská plavba učinily z Děčína a Podmokel významný dopravní uzel a průmyslové centrum nejen tohoto regionu. V Podmokech vyrostly průmyslové podniky, jejichž potřeba pracovních sil podnítila vzestup bytové výstavby, malá ves Podmokly se tak v letech 1890-1914 změnila ve dvacetitisícové město. Po vzniku

ČSR pokračoval rozvoj obou měst až do roku 1942, kdy bylo dvojměstí Děčín-Podmokly sloučeno do jednoho města pod názvem Děčín (Statutární město Děčín - oficiální webový portál).

4.2 Největší zaměstnavatelé v Děčíně

RYKO, a.s. – opravná vagónů založená v roce 1871 je ryze českou akciovou společností poskytující domácím i zahraničním zákazníkům napříč celou kontinentální Evropou komplexní služby v nejvyšší kvalitě. V současné době prostřednictvím svých 330 zaměstnanců spojuje výhody rodinné firmy s principy fungování evropsky uznávané opravní (RYKO a.s.).

Chart Ferox, a.s. – firma s osmdesátiletou tradicí v oblasti strojírenství, v současné době zaměstnává přes 600 zaměstnanců. Chart Ferox, a.s. se sídlem v Děčíně je součástí koncernu Chart Industries, Inc. Společnost je celosvětově uznávaným výrobcem a dodavatelem kryogenních zařízení a systémů na skladování, dopravu a distribuci zkapalněných technických plynů a uhlovodíků zejména zkapalněného zemního plynu (Chart Ferox, a.s. | Chart Industries).

Constellium Extrusions Děčín s.r.o. – závod na výrobu hliníku, který byl v Děčíně založen v roce 1909, v současné době má přibližně 800 zaměstnanců. Řadí se mezi přední evropské výrobce hliníkových slitinových výlisků, děčínský závod vyrábí hliníkové profily, trubky a tyče podle specifikací zákazníků z celého světa včetně provádění dokončovacích operací pro evropské a globální trhy. Závod Constellium Děčín je jedinou pobočkou nadnárodní sítě Constellium Extrusions v České republice (Constellium Děčín).

4.3 Historie děčínského školství

K vzestupu české vzdělanosti, která v Čechách měla své kořeny hluboko v minulosti, pomohla liberalizace života po roce 1848 a školská reforma z let 1868-1869, kdy se spolu s uvolňováním obecných poměrů a s hospodářským rozvojem začala rychle rozšiřovat všeobecná orientace českého obyvatelstva. Bohužel české obyvatelstvo

na Děčínsku v té době získávalo vzdělání pouze v německých školách. Hybnou a progresivní silou se stávali schopní a obětaví obyvatelé, kteří byli otevřeni veřejnému dění a společenskému životu města. Vlivní a majetní úředníci, advokáti, lékaři, učitelé i někteří velkopodnikatelé se uplatňovali v obecně prospěšných záležitostech, kam patřilo také zřizování a financování škol. O rozvoj školství v Děčíně, Podmoklech a v okolních obcích se významnou měrou zasloužil František Antonín hrabě Thun (1786-1873), za jeho vydatné finanční a organizační účasti vznikla v roce 1858 iniciativa, která směřovala ke zřízení reálné školy, jež měla vedle všeobecného vzdělání poskytovat hlavně obchodní a živnostenské odborné vzdělání potřebné pro hospodářské, průmyslové a obchodní podnikání. Reforma základního školství však zřízení reálky v Děčíně znemožnila. Tehdejší zákony totiž stanovily povinnou osmiletou školní docházku tak, že základní vzdělání zprostředkovávaly pětileté obecné školy a na ně navazovaly tříleté měšťanské školy s náročnější osnovou a s důrazem na přírodovědné a praktické předměty, které sloužily přípravě budoucích řemeslníků, živnostníků a drobných obchodníků. Nadanější žáci odcházeli již z obecné školy na školy střední, přičemž v té době byly nejbližší možnosti gymnaziálního nebo reálně gymnaziálního studia v Ústí nad Labem, v České Lípě a v Litoměřicích. Protože hospodářský rozmach a technický pokrok v Děčíně a v Podmoklech vyžadovaly stále větší odborné vzdělání a průpravu, bylo zde v sedmdesátých letech 19. století zřízeno několik odborných pokračovacích škol (nynější učiliště) a v r. 1893 byla založena státní řemeslnická škola. Zájem o vzdělání se stále zvyšoval především v souvislosti se stoupajícím počtem obyvatelstva a s ekonomickým růstem, rostla tak i naděje na založení střední školy, která by připravovala budoucí posluchače techniky a vyšších škol vůbec. Devadesátá léta znamenala ve zdejším průmyslovém vývoji počátek nového období (nová odvětví a nové technologie, vznik velkých podniků), Děčín a Podmokly se staly významným industriálním a dopravním centrem, nové pracovní příležitosti (trh práce) sem přitahovaly stále více lidí (Slavíčková, 1995).

4.4 Gymnázium Děčín

Děčínské městské zastupitelstvo přijalo návrh městské rady na založení gymnázia v květnu 1897, současně byl ustaven městský přípravný výbor pro zřízení komunálního gymnázia, neboť se předpokládalo, že ministerstvo školství odmítne zřídit ústav jako státní školu (předpoklad se ukázal být správným). V červnu 1898 povolilo ministerstvo městu Děčínu zřídit na vlastní náklady reálné a vyšší gymnázium, což byl nový typ střední školy, který spojoval klasické gymnázium s moderní reálkou, připravovat měl studenty jak pro univerzitu, tak pro techniku. Komunální reálné gymnázium v Děčíně bylo otevřeno 15. září 1899, v čele stál ředitel PhDr. Anton Schlosser, profesor matematiky a fyziky s profesorskou praxí na několika gymnáziích a reálkách (Cheb, Hostinné, Česká Lípa, Teplice, Smíchov). Díky jeho rozvinutým organizačním a reformátorským schopnostem se v Děčíně povedlo vybudovat první reformovanou střední školu nového typu v monarchii s normativním označením *Děčínský typ*. Ředitel Schlosser se také snažil posunout hranici rozhodování dětí o svém příštím studijním zaměření či povolání, snažil se co nejvíce uvolnit závislost vyučovaných předmětů na daném vzdělávacím systému, hledal takový model, který by zajistil vnitřní organickou souvislost počínaje obecnou školou až po vstup na školu vysokou. Ve svých liberalizačních plánech a návrzích kladl velký důraz na výuku moderních jazyků a na co největší množství nepovinných předmětů, které měly podle zájmů a potřeb studentů napomáhat při rozhodování v dalším studiu. Také dvaadvacet vyučovacích hodin týdně, jak stanovoval zákon pro gymnázia, považoval Schlosser za velmi málo. Doba se měnila a jejím požadavkům mohlo vyjít vstříc jen rozšiřování středoškolského vzdělání. Projekty na vylepšení systému výuky předkládal ředitel děčínského gymnázia do známých středoškolských anket, vysvětloval je v přednáškách i v tisku a posílal ministerstvu do Vídně, jeho reformační snahy se setkávaly u vídeňské vlády s uznáním a podporou, *Děčínský typ* školy byl uplatňován i jinde, hlavně v Tyrolsku (Slavíčková, 1995) Může být konstatováno, že Anton Schlosser předběhl svou dobu.

Dnešní gymnázium nabízí čtyřleté a osmileté studium, v předposledním ročníku (třetí, septima) si studenti podle zájmu volí jednoleté nebo dvouleté semináře (např. seminář informační technologie), které umožňují hlubší přípravu a rozšíření studia nad rámec výuky povinných předmětů. Úspěšně připravuje především pro studium na vysoké škole (dále jen „VŠ“), případně na vyšší odborné škole (dále jen „VOŠ“), kde studenti své odborné znalosti získané v seminářích prohlubují. Úspěšnost přijetí na VŠ činí průměrně 95 %. Pokud studenti gymnázia po maturitě odchází na trh práce nacházejí uplatnění v různých oborech, což svědčí o všestrannosti této školy (NOVINKY - GYMNÁZIUM DĚČÍN).

4.5 Střední průmyslová škola v Děčíně

Střední průmyslová škola vznikla v roce 2012 sloučením dvou děčínských průmyslových škol (Střední průmyslové školy strojní a dopravní a Vyšší odborné školy a Střední průmyslové školy stavební) z finančních důvodů a z důvodu nastupujícího demografického poklesu a úbytku žáků. Záměrem sloučení bylo zachování a případné rozšíření vzdělávací nabídky technických oborů, zefektivnění systému dalšího vzdělávání a vytvoření společného centra pro technické obory s využitím vazeb na trh práce a místní zaměstnavatele. V současné době nabízí studium pěti oborů středního vzdělání s maturitou, strojírenství, elektrotechnika, stavebnictví, provoz a ekonomika dopravy a technické lyceum (Vyšší odborná škola a Střední průmyslová škola strojní, stavební a dopravní, Děčín).

Historie strojní a dopravní školy se píše od roku 1911, kdy byl zřízen městský technický učitelský ústav „Technikum“. *„Založení si vyžádaly stoupající nároky na střední odborné technické vzdělání, které s sebou přinášel zrychlující technický pokrok, nové technologické postupy, specializace oborů a vznik nových odvětví vyvolaných v život elektrizací, motorizací a rozvojem chemie.“* (Slavičková, 1997, s. 148). Školu provázela velmi dobrá pověst a o studium byl velký zájem doma i v zahraničí.

Již od roku 1872 v budově stavební průmyslové školy fungovala pokračovací živnostenská škola, od roku 1905 pak státní řemeslnická škola, která vyučovala

stavební profese od roku 1893 v jiné děčínské budově. V roce 1906 škola získala název Stavební a uměleckořemeslná škola, která byla v roce 1925 reformovaná na vyšší státní stavební školu.

4.6 Informační a poradenské středisko KoP Děčín

Pracoviště IPS v Děčíně poskytuje služby, které vychází z celorepublikového působení ÚP ČR jako např.:

- *Informace o možnostech studia, studijních oborech a školách, které je určeno nejen pro studenty a žáky, ale především pro uchazeče/zájemce o zaměstnání, kteří chtějí zvyšovat svou kvalifikaci nebo změnit obor.*
- *Souvislou poradenskou činnost zaměřenou na návrat do vzdělávacího systému pro uchazeče či zájemce o zaměstnání.*
- *Skupinové poradenství, které přibližuje neverbální komunikaci jako důležitou součást nejen pracovního pohovoru (Úřad práce ČR).*

Oddělení poradenství a dalšího vzdělávání, pod které místní IPS spadá, v čele s aktivní vedoucí má za sebou několik úspěšných projektů kariérového poradenství⁹ či aktivní politiky zaměstnanosti, podílí se na realizaci různých poradenských programů, spolupracuje s realizačním týmem veletrhu vzdělávání *Škola Děčín*, který probíhá v Děčíně již od roku 1997 a jeho každoročním cílem je usnadnit žákům výběr dalšího studia. V roce 2015 byl veletrh rozšířen o účast místních firem (potencionálních zaměstnavatelů děčínských absolventů), které zde prezentují možnosti uplatnění na trhu práce v našem regionu, každý rok je tak deklarována vzájemná spolupráce škol a firem na profesní přípravě žáků. Okolnosti spojené se šířením nemoci covid-19 donutili organizátory 24. ročníku přesunout veletrh do online prostředí a díky tomu ho rozšířit např. o e-book¹⁰ nebo o soutěž pro

---

⁹ Např. „Škola pro všechny II“, financován z Evropského sociálního fondu v rámci Operačního programu Výzkum, vývoj a vzdělávání. reg. č. CZ.02.3.61/0.0/0.0/19_075/0016967. Cílem projektu je udržet a rozšířit systematický a koordinovaný přístup k základnímu a předškolnímu vzdělávání ve školách zřizovaných městem Děčín (10 ZŠ a 9 MŠ). Jedná se o upevnění a systematické rozšíření proinkluzivních opatření a kariérového poradenství (Škola pro všechny).

¹⁰ Jedná se o informační e-book s názvem *Rok před „přijímačkama“na SŠ* připravovaný pro žáky s využitím moderního a poutavého zpracování a nástrojů kariérového poradenství.

absolventy devátých tříd¹¹. K prezentaci novinek slouží nejen webové stránky¹², na jejichž tvorbě se IPS rovněž podílí, ale i pravidelně aktualizovaný (živý) facebookový profil (Veletrh Škola Děčín).

KoP Děčín díky aktivitě svých pracovníků obdrželo již několik cen v oblasti kariérového poradenství. Za zmínku stojí *Národní cena kariérového poradenství 2017* za vytvoření dílka *Vzkazník: lonští devátáci letošním deváťákům*, který přináší postřehy a zkušenosti vrstevníků s volbou střední školy a studijního oboru nebo *Národní cena kariérového poradenství 2020* za *Kariérový čtyřlístek pro žáky 8. tříd*. *Čtyřlístek* symbolizuje spojení čtyř aktérů, kteří v krátkém časovém období vytvořili vyvážený informační a aktivizační koncept kariérového poradenství, zúčastněné strany tak potvrdily, že v oblasti kariérového poradenství lze propojit soukromý a státní sektor a vzájemnou spoluprací vytvořit efektivní aktivitu (Kariérové poradenství a vzdělávání ve světě vzhůru nohama – konference kariérového poradenství).

---

¹¹ „Vytvoř esej nebo natoč video nebo vytvoř podcast nebo udělej koláž na téma: zajímavého profesního příběhu někoho z tvého okolí či někoho známého“ (Škola pro všechny).

¹² Webové stránky podporující povědomí v oblasti kariérového poradenství nejen na Děčínsku: <http://www.skoladecin.cz/>.

5 Metodika

Průzkumné šetření za účelem zjištění vlivu kariérového poradenství na studenty dvou vybraných středních škol v Děčíně, resp. zjišťování, kdo či co nejvíce ovlivňuje mladé lidi při volbě povolání a výběru střední školy, popř. následně vysoké školy. Dílčí témata průzkumu jsou propojení teorie s praxí, zájem studentů o studium technických oborů, možnosti uplatnění absolventů na trhu práce, požadavky zaměstnavatelů na absolventy.

5.1 Dotazníkové šetření

Kvantitativní průzkum probíhal ve všech ročnících střední průmyslové školy a gymnázia v podzimním období školního roku 2020/2021 a opakovaně v únoru 2021 z důvodu nedostatečného počtu odpovědí. Studentům byl prostřednictvím školních e-mailů distribuován elektronický dotazník, resp. odkaz na webovou stránku¹³ aplikace *Google Forms* (viz kapitola 1.2) obsahující formulář dotazníku vytvořeného za účelem sběru potřebných dat.

Aplikaci *Google Forms* jsem zvolila pro její jednoduchost a intuitivní ovládání jak při tvorbě dotazníkových položek, tak při sběru odpovědí od jednotlivých respondentů. Zaujala mě možnost vložení obrázků a symbolů pro ztraktivnění dotazníkového šetření prováděného u mladých lidí a přilákání jejich pozornosti. Aplikace umožňuje vzor dotazníku vytisknout přímo nebo ho vygenerovat ve formátu pdf (volba tisk do pdf). Nedostatkem při tisku se jeví ztráta záhlaví, pokud by byl dotazník distribuován v tištěné podobě neobsahoval by barevné zpracování záhlaví, které bylo vytvořené ve stejném stylu jako dotazník tak, aby na první pohled zaujalo mladé respondenty a motivovalo je k účasti na průzkumném šetření. Vzor dotazníku tvoří přílohu č. 1.

Postup vytváření dotazníku probíhal za využití hlavních principů tvorby dotazníkového šetření, byl stanoven cíl a otázky byly pokládány za účelem naplnění cíle. Dotazník obsahoval krátkou promluvu k respondentům, aby se dostali do problematiky a hned v úvodu také získali upozornění na anonymitu při vyplňování.

---

¹³ <https://forms.gle/JmM6e7JTDnZwwqP6>

Položky byly sestaveny tak, aby všechny odpovědi přinesly věrohodná data. Pilotáž provedla studentka II. ročníku gymnázia a student IV. ročníku průmyslové školy. Na základě jejich podnětů bylo doplněné znění jedné otázky a přidána položka výběru odpovědi u dvou položek (Gavora, 2010).

Dotazník obsahoval celkem 10 položek, většinou se jednalo o uzavřené otázky (s výběrem z odpovědí), pouze dvě položky byly otevřené. První dvě uzavřené otázky s nominální proměnou rozlišovaly studenty podle navštěvované školy a ročníku. Všechny ostatní uzavřené otázky byly ordinální s výběrem z několika odpovědí, min. 3 a max. 6 možných proměnných sestavených tak, aby vytvořená škála uspokojila každého dotazovaného, tyto otázky také vždy obsahovaly odpověď typu „jiná“ s možností uvedení „jaká“. Poslední otevřená otázka ve znění: „*Chcete-li k danému tématu cokoli sdělit, můžete zde:*“, vybízela respondenta k jakémukoli sdělení či k vyjádření vlastního názoru na dané téma.

Získané statistické informace byly převedeny na numerické hodnoty a zpracovány v programu Tabulky Google, který umožňuje interpretaci výsledků v grafickém zpracování (Miller, 2014).

5.2 Individuální rozhovory

Cílem kvalitativního šetření bylo získání informací o způsobech spolupráce škol, popř. školních kariérových poradců s největšími zaměstnavateli ve městě Děčín a o možnostech uplatnění absolventů na trhu práce. Nejvhodnějším zdrojem dat byl shledán standardizovaný rozhovor vedený v lednu a únoru 2021 se zástupci tří firem, přičemž již na podzim předchozího roku byli vytipováni a osloveni konkrétní respondenti, jednalo se o HR a obchodní manažery společností RYKO a.s., Chart Ferox, a.s. a Constellium Extrusions Děčín s.r.o. V analýze dat není uvedena identita dotazovaných osob, proto nebylo potřeba zajišťovat písemné souhlasy s uvedením jména konkrétního respondenta (Gavora, 2010).

Dotazovaní zaměstnavatelé odpovídali na pět primárních (stejných) otázek, které jim byly předem zaslány e-mailem. Vzhledem k pandemické situaci se dva rozhovory

uskutečnily prostřednictvím online hovoru na platformě Google Meet, za osobní účasti tazatele a dotazovaného proběhl pouze jeden rozhovor. Kladeny byly tyto otázky:

- 1. Jakým konkrétním způsobem podporujete děčínské studenty? Zajímá mě především zájem studentů o propojení teorie s praxí (stáže, odborné praxe, projekty) a školy, ze kterých k Vám přichází.*
- 2. Daří se Vám díky podpoře mladých lidí získávat studenty a absolventy pro uplatnění ve Vaší společnosti?*
- 3. Máte k dispozici data o přijatých absolventech? Zajímají mě počty přijatých absolventů bez předchozí souvislejší praxe v určitém časovém horizontu např. za posledních 10 let, popř. z jaké školy k Vám přišli.*
- 4. Jaké máte požadavky na absolventy?*
- 5. Jaké profese poptáváte nejčastěji?*

Představitelům gymnázia a průmyslové školy byly položeny tyto otázky:

- 1. Můžete prosím představit nějaké významné projekty spolupráce se zaměstnavateli, které na vaší škole nyní probíhají nebo je připravujete?*
- 2. Vedete si statistiku či evidenci úspěšnosti vašich absolventů s uplatněním na trhu práce v děčínském regionu, popř. evidenci úspěšnosti projektů zaměřených na spolupráci s místními zaměstnavateli?*
- 3. Máte přehled, kam směřují vaši absolventi?*
- 4. Kolik studentů studium nedokončí?*

Zaslání přepsaných odpovědí všem respondentům k autorizaci (schválení) proběhlo elektronickou cestou (e-mailová korespondence). Analýza odpovědí, tj. zpracování a porovnání získaných informací je uvedena v následující kapitole.

6 Analytická část

6.1 Interpretace dat

Uplatnění děčínských absolventů na trhu práce lze vyčíst z dat získaných z KoP Děčín, gymnázia, průmyslové školy a od zaměstnavatelů.

Podrobné statistické výkazy absolventů se na ÚP ČR generují půlročně¹⁴, z měsíčních souhrnných výkazů bylo v Děčíně k 30. 9. 2020 evidováno 194 absolventů a k 31. 12. 2020 počet absolventů na Děčínsku klesl na 162 absolventů. Rozbor absolvovaných škol k 30. 9. 2020 (počty absolventů střední průmyslové školy a gymnázia) byl odborným pracovníkem trhu práce KoP Děčín rozklíčován z databáze evidence uchazečů o zaměstnání.

Tabulka 1: Absolventi gymnázia a střední průmyslové školy v evidenci ÚP ČR stav k 30. 9. 2020

Úspěšně dokončená škola	KKOV	Počet absolventů
Gymnázium	79-41-K/81 Gymnázium	11
Střední průmyslová škola	26-41-M/01 Elektrotechnika	1
	37-41-M/01 Provoz a ekonomika dopravy	9
	36-47-M/01 Stavebnictví	5

Zdroj: Upraveno podle ÚP ČR KoP Děčín

Hlavním cílem děčínského gymnázia je příprava žáků na studium na VŠ. Úspěšnost přijetí studentů gymnázia na VŠ je každoročně sledována vedením školy. Poskytování informací o uplatnění po ukončení studia samotnými absolventy má

¹⁴ „Na základě dohody mezi MŠMT a MPSV je pro potřeby statistického sledování používaná definice absolventa jako uchazeče o zaměstnání evidovaného na ÚP ČR podle místa jeho trvalého bydliště k určitému datu (30.4. nebo 30.9. daného roku), u kterého doba od úspěšného ukončení jeho studia nepřekročila 2 roky. Tato definice je platná od 1.1.2004. Dříve se jednalo o uchazeče, jehož celková doba zaměstnání v pracovním nebo obdobném poměru nedosáhla po úspěšném ukončení studia (přípravy) 2 let – bez ohledu na délku evidence v ÚP ČR“ (Absolventi škol a mladiství).

dlouholetou tradici. Vedení školy získaná data zpracovává a uchovává pro vlastní využití např. pro prezentaci školy.

Tabulka 2: Uplatnění absolventů gymnázia školní rok 2019/2020

Přijato na VŠ/VOŠ	Trh práce	Ostatní	Celkový počet studentů
74	2	2	78

Zdroj: Upraveno podle Gymnázium

Tabulka 3: Počty uchazečů o studium

Školní rok	Gymnázium			Průmyslová škola		
	přihlášení	přijatí	zapsaní	přihlášení	přijatí	zapsaní
2018/2019	94	85	59	213	206	107
2019/2020	91	85	62	217	216	124

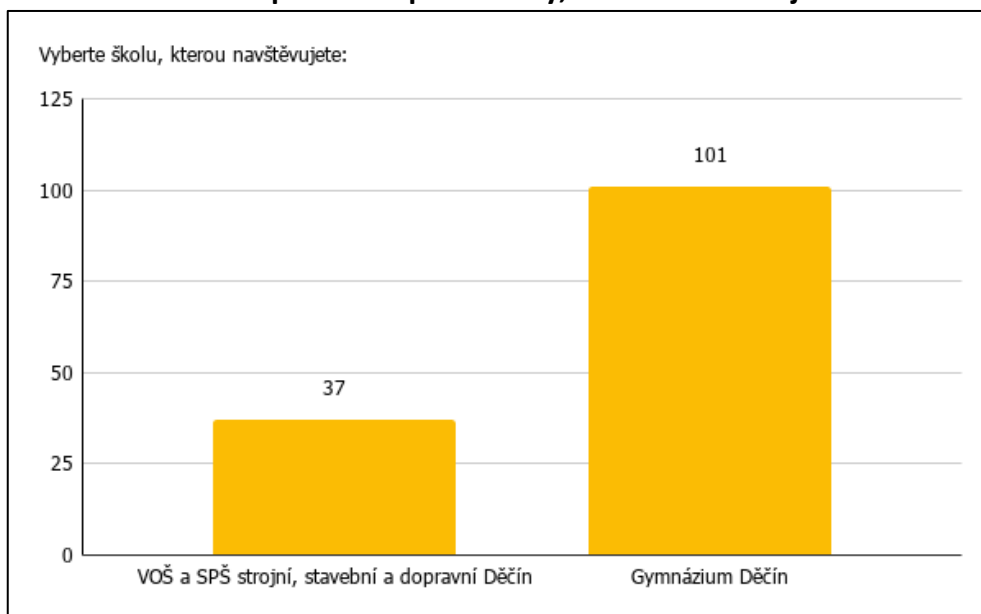
Zdroj: Upraveno podle Gymnázium a Průmyslová škola

Ve školním roce 2018/2019 opustilo 9. třídy základních škol v Děčíně celkem 470 žáků a ve školním roce 2019/2020 463 žáků. Z toho vyplývá, že se na gymnázium ve školním roce 2018/2019 hlásilo 13 % a na průmyslovou školu 23 % „devátáků“. Ve školním 2018/2019 se ke studiu na gymnázium ze skutečně přijatých žáků zapsalo 69 % a na průmyslovou školu se zapsalo 52 % žáků. V následujícím školním roce 2019/2020 se na gymnázium hlásilo rovněž 13 % žáků a ke studiu z přijatých žáků devátých tříd nastoupilo 73 %, na průmyslovou školu bylo přihlášených 27 % a z přijatých žáků jich začalo studovat 57 %.

6.2 Analýza dotazníkového šetření

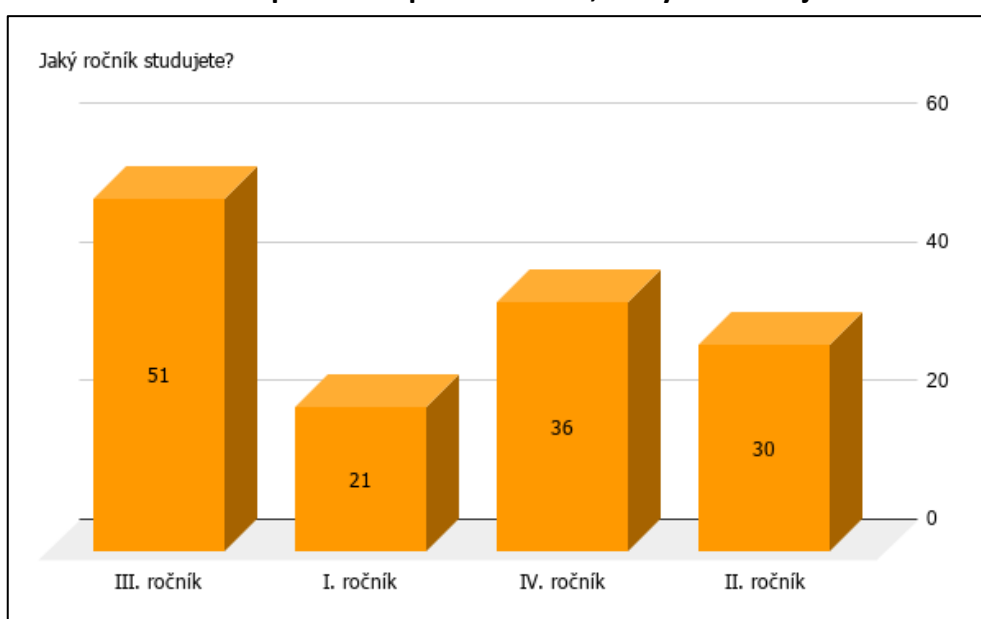
Sběr odpovědí z dotazníkového šetření byl ukončen k poslednímu únoru 2021, šetření se zúčastnilo 138 respondentů, z toho 101 bylo z gymnázia a 37 z průmyslové školy.

Graf 1: Rozlišení respondentů podle školy, kterou navštěvují

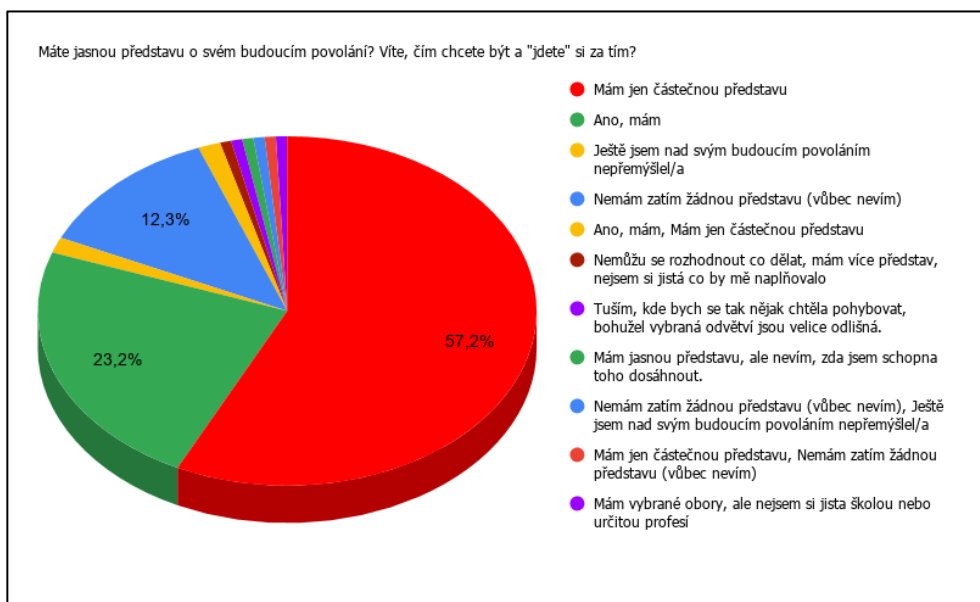
Do průzkumu se nejvíce zapojili studenti III. ročníků celkem 51 (38 %) dotazovaných, ze IV. ročníků se dotazníkového šetření zúčastnilo 36 studentů (26,1 %), z II. ročníků odpovědělo 30 (21,7 %) respondentů, nejméně se zapojili studenti I. ročníků.

Graf 2: Rozlišení respondentů podle ročníku, který navštěvují

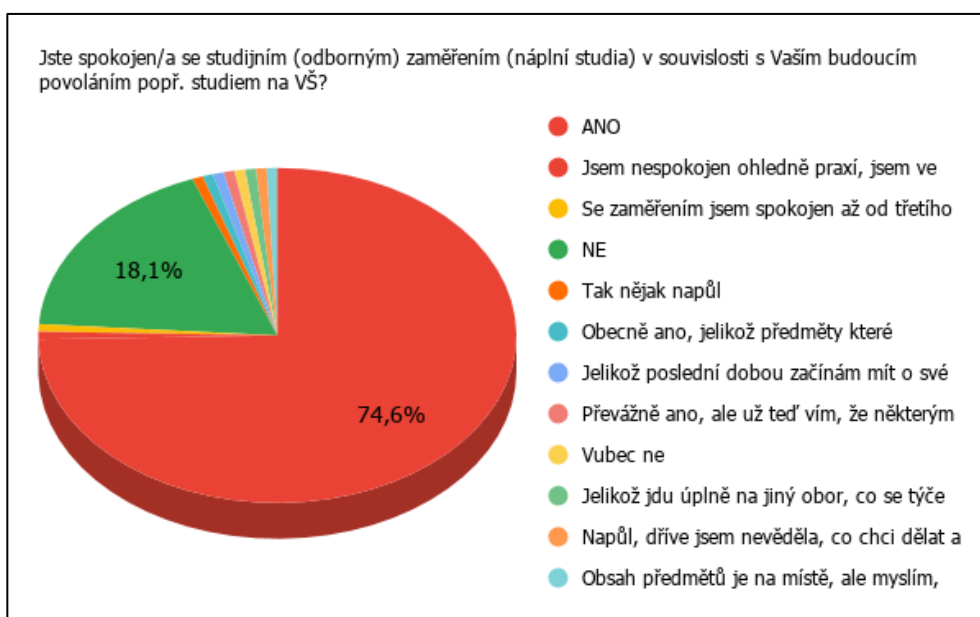
Jasný cíl související s volbou povolání má 23,2 % respondentů, 57,2 % dotazovaných má pouze částečnou představu o svém budoucím povolání, vůbec žádný cíl ani představu nemá 12,3 % studentů, ostatní váhají mezi několika možnostmi nebo nad volbou povolání ještě nepřemýšleli či si s výběrem nejsou jistí.

Graf 3: Představa dotazovaných studentů o jejich budoucím směřování

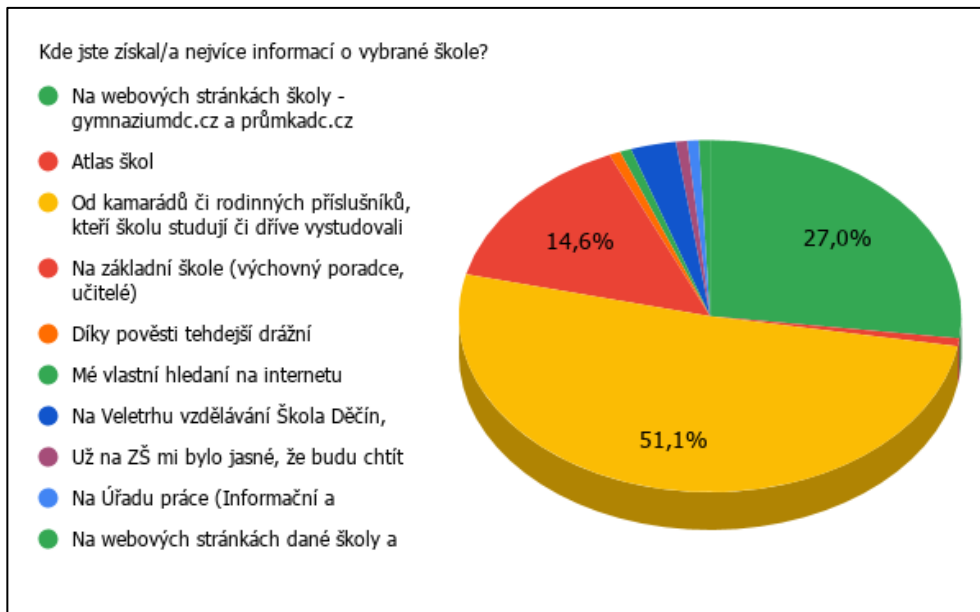
Velká část studentů (74,6 %) je spokojena s odborným zaměřením (náplní studia) v souvislosti s jejich budoucím povoláním, popř. studiem na VŠ.

Graf 4: Spokojenost dotazovaných se studijním (odborným) zaměřením

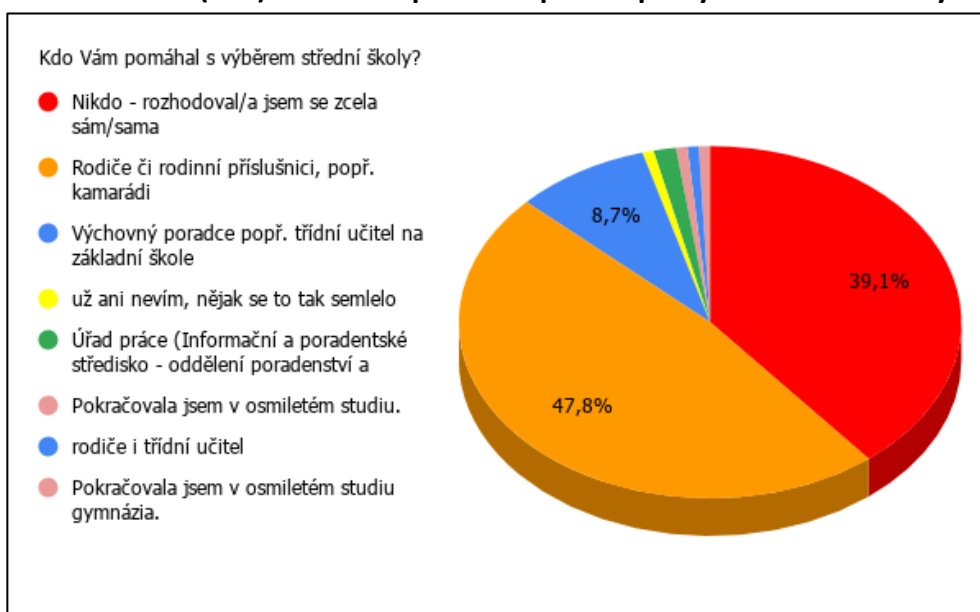
Nejvíce informací o vybrané škole víc jak polovina (51,1 %) zúčastněných získala od svých kamarádů či rodinných příslušníků, kteří školu také studují či ji dříve vystudovali, 27 % respondentů vyhledali informace na webových stránkách škol, 14,6 % studentů získalo informace na základní škole.

Graf 5: Přehled, kde dotazovaní studenti získávali informace o vybrané škole

Téměř polovině (47,8 %) respondentům s výběrem školy pomáhali rodiče či rodinní příslušníci, popř. kamarádi. Zcela samostatně se rozhodovalo 39,1 % (54) respondentů a pouze 8,7 % využilo poradenství na základní škole (výchovný poradce, třídní učitel), na úřad práce se obrátili 2 studenti.

Graf 6: U koho (kde) hledali respondenti pomoc při výběru střední školy

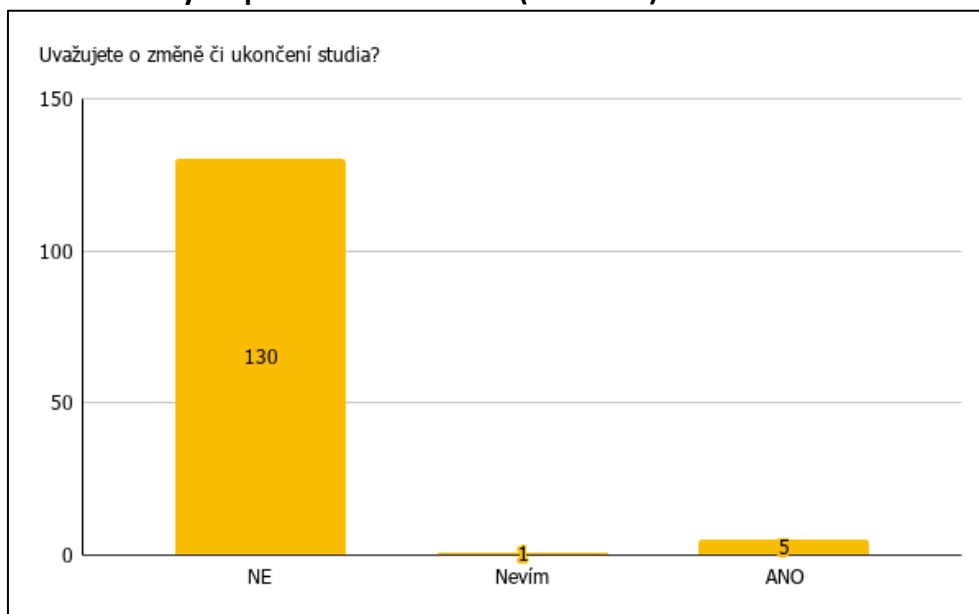
Kariérové poradenství na škole související s dalším směřováním (výběr vysoké školy a orientace na trhu práce po maturitě) vnímalo 76 studentů, z toho 38 studentů se setkalo pouze s pomocí při výběru VŠ, 23 z celkového počtu zaznamenalo pomoc při propojování se zaměstnavateli a 15 odpovědělo, že škola jim pomáhá jak s výběrem VŠ, tak s orientací na trhu práce, 27 respondentů se domnívá, že škola studentům neposkytuje žádné poradenství. Rozdílnost v poskytování poradenství bylo možné vnímat i podle typu navštěvované školy, studenti gymnázia vícekrát odpovídali, že jim bylo poskytnuto pouze poradenství související s výběrem VŠ, naopak studenti průmyslové školy ve svých odpovědích uváděli, že jim bylo poskytnuto poradenství o studiu na VŠ i o možnostech na trhu práce.

Graf 7: Kariérového poradenství ve škole pohledem studentů

Přestože se někteří studenti gymnázia v odpovědích zamýšleli nad výhodami a nevýhodami všeobecného vzdělání, o ukončení nebo změně studia neuvažují. Případná změna by se týkala pouze zlomku respondentů, 130 (94,2 %) studentů školu měnit nechce.

Graf 8: Názory respondentů na změnu (ukončení) studia

6.3 Analýza individuálních rozhovorů

Jak je uvedeno výše, rozhovory byly vedeny se zástupci tří největších zaměstnavatelů ve městě:

HR manažer RYKO, a.s. – respondent 1

HR manažer Chart Ferox, a.s. – respondent 2

Obchodní ředitel (Sales Director) Constellium Extrusions Děčín s.r.o. – respondent 3

Z odpovědí jednotlivých respondentů byl zpracován přehled, který vždy zahrnuje otázku a výtah z odpovědí všech tří dotazovaných:

1. Jakým konkrétním způsobem podporujete děčínské studenty? Zajímá mě především zájem studentů o propojení teorie s praxí (stáže, odborné praxe, projekty) a školy, ze kterých k Vám přichází.

respondent 1

- odborné placené stáže pro absolventy průmyslové školy
- umožnění povinné 14denní praxe studentům 4. ročníku průmyslové školy
- účast na Kariérním dnu pořádaném každý rok na gymnáziu pro maturující studenty (možnost vyzkoušení si pohovoru nanečisto s našimi náborovými pracovníky)

respondent 2

- studenti nebo učni u nás mají možnost absolvovat povinnou 14denní praxi ve výrobním podniku či ve výrobě
- přichází z průmyslové školy a z místního učiliště, rovněž spolupracujeme s učilištěm ve Varnsdorfu
- se studenty UJEP¹⁵ navazujeme dlouhodobější spolupráci 1-2 roky nebo na 14denní brigádu během prázdninových měsíců
- v minulosti jsme umožňovali stáže studentům oboru kryogenika z Ruska
- pokud se tito „pracovníci“ osvědčí je jim nabídnuta spolupráce do budoucna (uzavření pracovní smlouvy)

¹⁵ Univerzita Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem.

respondent 3

- nabídka letních brigád a praxí
- nabídka spolupráce pro vybrané perspektivní studenty
- nabídka stipendií (v roce 2020 z důvodu krize ukončeno/přerušeno)
- 1x ročně spolupráce s průmyslovou školou – prezentace společnosti, jejích výrobků a nabídka uplatnění, diskuse se studenty
- 1x ročně vyhlášení nejlepších studentů průmyslové školy oborů strojírenství a elektrotechnika s odměnou 5 000 Kč
- účast na pravidelných akcích pro studenty: Veletrh škola Děčín pořádaný ÚP KoP Děčín, Veletrh pracovních příležitostí pořádaný Technickou univerzitou v Liberci (T-Fórum), Den kariéry pořádaný Fakultou výrobních technologií a managementu na ústecké UJEP
- studenti přichází z vysokých škol ekonomického a technického směru z celé republiky, v Děčíně přichází z průmyslové školy, gymnázia, ekonomické školy a učilišť

2. Daří se Vám díky podpoře mladých lidí získávat studenty a absolventy pro uplatnění ve Vaší společnosti?

---

respondent 1

Ano, daří. Většinou je to ale na doporučení našich zaměstnanců, kteří jsou u nás spokojení a snaží se k nám „natáhnout“ své kamarády, případně rodinné příslušníky.

respondent 2

Díky referencím již přijatých absolventů k nám přicházejí další „mladí“. Další potencionální zájemce o práci v naší společnosti z řad studentů získáváme především naší pravidelnou účastí na vysokoškolských veletrzích práce v Praze, v Liberci a Veletrzích pracovních příležitostí v Děčíně nebo v Ústí nad Labem.

respondent 3

V několika případech máme dobré zkušenosti s absolventy průmyslové školy.

Dobré zkušenosti máme dlouhodobě s náborem mladých lidí z okruhu rodin našich zaměstnanců.

V posledních letech jsme často na vypsané otevřené pozice v HR inzerci neregistrovali zájem absolventů nebo mladých lidí těsně po škole, kteří by se ucházeli o pozici/poslali životopis apod.

Obecně ale příliš úspěšní nejsme a vnímáme bohužel slabou motivaci mladých lidí pracovat v průmyslu, ačkoliv platové podmínky a perspektiva uplatnění v regionu jsou v naší společnosti nadstandardní.

3. Máte k dispozici data o přijatých absolventech? Zajímají mě počty přijatých absolventů bez předchozí souvisejší praxe v určitém časovém horizontu např. za posledních 10 let, popř. z jaké školy k Vám přišli.

---

respondent 1

Bohužel, tato data nesledujeme.

respondent 2

Čísla se v průběhu času mění, cca 1-2 absolventi z VŠ za rok. Cca 4 absolventi/rok z učňovských oborů.

respondent 3

Data nemáme statisticky zpracovatelná, na ruční zpracování dat bohužel nyní nemá HR oddělení prostor.

4. Jaké máte požadavky na absolventy?

---

respondent 1

Hlavně spolehlivost, zodpovědnost a zájem o práci. Pokud mají toto, zbytek už se naučí.

respondent 2

Záleží na tom, o jakou pozici se uchází. Pokud jde o kvalifikované pozice (zámečnick, svářeč) je nutné, aby se orientovali v technických výkresech, aby měli povědomí o různých materiálech (železo, hliník, nerez) a aby uměli pracovat s měřidly, což jsou všechno oblasti, o kterých by měli mít povědomí ze školy.

Pro technické pozice požadujeme SŠ, VŠ vzdělání technického zaměření. Pro pozice v dalších odděleních např. vyžadujeme ekonomické vzdělání, případně praxi v oboru.

Téměř vždy je nezbytná znalost AJ a další jazykové vybavení vítáno.

respondent 3

Spolehlivost, pracovitost, samostatnost, houževnatost, aktivitu a snahu se učit.

Vybavenost jazyky (angličtina, v některých profesích je potřeba němčina).

5. Jaké profese poptáváte nejčastěji?

---

respondent 1

Zámečnick, zámečnick-svářeč, technik kvality

respondent 2

Z dělnických pozic je to především pozice zámečnick, svářeč a skladník.

Nejčastěji poptáváme pozice konstruktér, inženýr konstruktér, projektový manažer, projektový inženýr a elektroinženýr. V poslední době je třeba též doplnit tým nákupčích a tým ve finančním a IT oddělení.

respondent 3

Obsluha strojů

Technik, Mechanik, Elektro-technik, Údržbář

THP – obchodník, referent nákupu/prodeje/logistiky/plánování, projektový specialista.

Rozhovory na podobné téma v souladu s naplněním cílů práce byly vedeny s paní ředitelkou gymnázia (respondent 4) na počátku školního roku 2020-2021 a s kariérovou poradkyní průmyslové školy (respondent 5) v lednu 2021. Jejich odpovědi jsou uvedeny v následujícím přehledu.

1. Můžete prosím představit nějaké významné projekty spolupráce se zaměstnavateli, které na vaší škole nyní probíhají nebo je připravujete?

---

respondent 4

Dlouhodobě spolupracujeme s agenturou Czech-us, která pro naše studenty připravuje kariérní den, kterého se účastní významní zaměstnavatelé z našeho města jako je např. RYKO, a.s., naši studenti si mohou vyzkoušet skutečný pracovní pohovor a celkově se seznámit s místním trhem práce. V tomto školním roce je však jeho konání díky pandemii ohroženo.

Hlavním cílem naší školy je příprava studentů na terciální vzdělávání. K tomu přispívá i spolupráce s ČVUT¹⁶ na projektu „Vodíkové autíčko“, kterého se naši studenti zúčastnili a společně s německými studenty z partnerské školy získali první místo na mezinárodních závodech modelů.

Vzájemná spolupráce s vysokými školami přináší oboustranný užitek, jsme fakultní školou Přírodovědecké fakulty Univerzity Karlovy a katedry hudební a výtvarné výchovy pedagogické fakulty UJEP. Studenti vysokých škol vykonávají na našem gymnáziu svojí povinnou učitelskou praxi, a naopak naši studenti se seznamují s tím, jak to chodí na vysoké škole a zároveň si uvědomují, že v budoucnu mohou právě oni vykonávat svojí vysokoškolskou praxi na zdejším gymnáziu.

Žákům základních škol se naše gymnázium pravidelně prezentuje na Veletrhu škol pořádaném místním úřadem práce.

---

¹⁶ České vysoké učení technické v Praze – patří k největším a nejstarším technickým vysokým školám v Evropě. ČVUT vychovává odborníky v oblasti techniky, vědce a manažery se znalostí cizích jazyků, kteří jsou dynamičtí, flexibilní a dokáží se rychle přizpůsobovat požadavkům trhu (Home - Veřejný web - České vysoké učení technické v Praze).

respondent 5

Řadu let spolupracujeme s místními zaměstnavateli, kteří našim studentům umožňují výkon povinné praxe, ale i s významnými zaměstnavateli napříč republikou (ČEZ a ČEPS, České Dráhy, VIAMONT Servis a. s. a další).

Velice si vážíme spolupráce se společností Constellium Extrusions Děčín s.r.o., která každoročně oceňuje tři nejlepší studenty z každého studijního oboru. Věříme, že poskytnutí finančního obnosu a zajímavých věcných odměn může motivovat ostatní zájemce o studium technických oborů.

Každoročně pořádáme Kariérní den pro naše studenty, v letošním školním roce vzhledem k pandemii a uzavření škol bude probíhat zcela online. Představí se zde poradenské středisko Úřadu práce Děčín. Dále plánujeme zpřístupnit různé chatovací místnosti, kde budou vystupovat zástupci jednotlivých odborných firem napříč vyučovanými obory a naši studenti jim zde budou klást dotazy. Z těch významných uvádím Správu železnic, Strabag, ČD Cargo ale i německé DB Cargo, Chart Ferox, ČEZ, RYKO, Constellium.

Pravidelně se také účastníme soutěže, kterou organizuje Svaz zaměstnavatelů, v této soutěži firmy hodnotí školy podle připravenosti a uplatnitelnosti jejich absolventů na trhu práce. V roce 2018 jsme získali 2. místo.

2. Vedete si statistiku či evidenci úspěšnosti vašich absolventů s uplatněním na trhu práce v děčínském regionu, popř. evidenci úspěšnosti projektů zaměřených na spolupráci s místními zaměstnavateli?

---

respondent 4

Vedeme si statistiku počtů přijatých absolventů gymnázia na VŠ. Výchovná poradkyně každý rok eviduje podané přihlášky na VŠ (počty studentů včetně rozlišení počtu podaných přihlášek a druhů škol), naši absolventi se pak po maturitě dobrovolně vrací na studijní oddělení a podávají nám zpětnou vazbu na jakou VŠ byli přijati, popř. zda našli uplatnění na trhu práce nebo se evidují na ÚP, takových studentů je ale velmi málo.

respondent 5

Podrobnou statistiku si bohužel nevedeme. Nepochybujeme však o uplatnění našich absolventů na trhu práce především v technických profesích, na které je zodpovědně připravujeme, ať už bezprostředně po maturitě nebo po následném studiu na VOŠ či na vysoké škole, spousta našich studentů odchází na různé fakulty ČVUT.

3. Máte přehled, kam směřují vaši absolventi?

---

respondent 4

Naši absolventi zhruba v 95 % odchází studovat na VŠ.

respondent 5

Směřují jak do praxe, tak na vysoké školy, přesné informace bohužel nemáme.

4. Kolik studentů studium nedokončí?

---

respondent 4

Nemáme velký úbytek studentů, jedná se řádově o jednotky, což je spojeno spíše s přestupem na jiné gymnázium nebo odchodem do zahraničí.

respondent 5

V průběhu studia se nejedná o masivní odchody, jen v řádu jednotlivců, zejména kolem pololetí 1. ročníku, z důvodu přestupu na jiné, většinou méně náročné, obory.

7 Diskuse

Většina dotazovaných studentů děčínských středních škol je spokojena s odborným zaměřením (náplní studia) v souvislosti s jejich budoucím povoláním, popř. studiem na VŠ, přesto jasný cíl profesního směřování přiznala jen čtvrtina respondentů a větší část dotazovaných má pouze částečnou představu o svém budoucím povolání. Podobným průzkumem se ve své bakalářské práci zabýval student Mendelovy univerzity, který uvádí: *„Svoji jasnou představu o budoucím povolání má více než jedna třetina respondentů. Skoro polovina dotázaných, v době ukončení středoškolského vzdělání, ještě nemá vyhraněný názor na svoji profesní kariéru.“* (Novotný, 2018, s. 50)

Z dotazníkového kvantitativního šetření vyplývá, že děčíňští studenti se o výběru a volbě střední školy rozhodují spíše samostatně nebo pod vlivem rodičů či rodinných příslušníků, popř. kamarádů, jen malá část využila poradenství ve škole či na úřadu práce. Studentka Masarykovy univerzity v roce 2020 zkoumala ve své diplomové práci vliv rodičů na rozhodování o další vzdělávací a profesní dráze z pohledu středoškolských studentů a zjistila: *„Pokud jde o četnost řešení další vzdělávací a profesní dráhy žáků s jejich rodiči, je možné konstatovat, že převážná většina žáků (91 %) řešila svoji vzdělávací a profesní dráhu s rodiči několikrát. Pouze 6 % žáků ji s rodiči řešilo pouze jednou a 3 % ji neřešilo s rodiči nikdy.“* (Čuhlová, 2020, s. 87).

(Novotný, 2018, s. 52) *„Jediná otevřená otázka dotazníku má zjistit, koho respondenti považují za hlavního mentora jejich výběru studia a následného povolání. Studenti měli možnost uvést jakoukoliv osobu či instituci, ve výsledku se však objevilo pouze několik odpovědí.“* V mém průzkumu rovněž studenti nejvíce uváděli, že se rozhodovali sami (51,5 %), nepomáhal jim nikdo (14,7 %) nebo jim pomáhali přátelé (17,6 %) a rodiče (19,1 %).

Důvěra žáků a studentů v instituce poskytující kariérové poradenství je nízká (Jarkovská, 2010, s. 80): *„Při dosavadním řešení problematiky kariérového poradenství se ukázalo být zásadním vnímání těchto služeb mezi samotnými*

žákyněmi a žáky. Poradenství se dle výsledků řady výzkumů, které mapovaly míru vlivu jednotlivých subjektů – rodina, škola či poradenské orgány – na rozhodnutí studujících o volbě oboru a usnadnění jejich přístupu k informacím relevantním pro kvalifikované rozhodování, jeví žákyním a žákům jako marginální, přisuzují mu minimální vliv při procesu rozhodování.“

Informace o vybrané škole respondenti získávali především u svých kamarádů či rodinných příslušníků, kteří školu také studují či ji dříve vystudovali anebo na webových stránkách školy (gymnaziumdc.cz a průmkadc.cz), tyto způsoby získávání informací potvrzuje i průzkumné šetření Novotného (2018, s. 52): „V době všepřítomných informačních technologií není překvapující, že jako zdroj informací k výběru svého povolání uvedlo 50 % respondentů internetové portály. Na osobní zkušenosti z rodinného prostředí spoléhá třetina respondentů. Na státní instituce v podobě poraden či Úřadů práce by se obrátilo 16 % studentů.“

Kvalitativní šetření na školách potvrdilo, že obě školy úzce spolupracují se zaměstnavateli a snaží se své studenty co nejlépe připravit na vstup na trh práce, přičemž gymnázium se více zaměřuje na přípravu svých studentů pro studium na vysoké škole. Většina studentů v kvantitativním dotazníkovém šetření potvrdila svůj zájem pokračovat dál v terciálním vzdělávání a výběr střední školy tomu přizpůsobila, jen velmi nízké procento dotazovaných uvažuje o změně či ukončení svého středoškolského studia. To, že úbytek studentů v průběhu studia je minimální potvrzují i respondenti rozhovorů dotazovaní na školách (ředitelka gymnázia a kariérová poradkyně průmyslové školy).

Dále kvalitativní šetření po analýze odpovědí ukázalo, že v Děčíně zaměstnavatelé průmyslového sektoru v podpoře studentů (budoucích absolventů) spatřují vzbuzení jejich zájmu o uplatnění v technických profesích, které místní firmy nejvíce poptávají (technik, mechanik, konstruktér, projektový manažer, elektrotechnik atd.) a jejich obsazování je v současné době obtížné. Zástupci průmyslových společností v rozhovorech zdůrazňovali otevřenost těchto firem studentům pro absolvování povinné i nepovinné praxe, všichni tři dotazovaní však zmínili, že jejich účast na kariérovém poradenství poskytované studentům se strany středních škol příliš

neovlivňuje zájem absolventů o práci v průmyslovém odvětví a své nové pracovníky nezískávají z řad studentů (absolventů) ale spíše z rodin svých současných zaměstnanců nebo na jejich doporučení viz výše: „... vnímáme bohužel slabou motivaci mladých lidí pracovat v průmyslu ...“; „Dobré zkušenosti máme dlouhodobě s nábořem mladých lidí z okruhu rodin našich zaměstnanců.“; „Většinou je to na doporučení našich zaměstnanců, kteří jsou u nás spokojení a snaží se k nám „natáhnout“ své kamarády, případně rodinné příslušníky.“

Požadavky na absolventy děčínských zaměstnavatelů (spolehlivost, zodpovědnost, samostatnost, ochota učit se a další) se shodují s požadavky z celorepublikového šetření, jehož výsledky jsou shrnuty v informačním systému o uplatnění absolventů škol na trhu práce provozovaném NPI: „Celkově mezi nejčastěji požadované dovednosti a schopnosti patřily zejména komunikační schopnosti a dále také nároky na zodpovědnost, spolehlivost, samostatnost či flexibilitu a adaptabilitu.“ (Informační systém o uplatnění absolventů škol na trhu práce | Infoabsolvent.cz). Shoda s informačním systémem NPI je i v požadovaných kompetencích, důležité kompetence u absolventů podle jejich vzdělání z pohledu zaměstnavatele a sektoru jeho působnosti. V průmyslovém sektoru pro absolventa středního odborného vzdělání s maturitní zkouškou jsou celorepublikově nejdůležitější tyto tři kompetence:

„Čtení a porozumění pracovním instrukcím

Schopnost řešit problém

Ochota učit se“ (Informační systém o uplatnění absolventů škol na trhu práce | Infoabsolvent.cz).

8 Shrnutí a doporučení

Kariérové poradenství od počátku 21. století prochází změnou, která je způsobená změnou na trhu práce, ale i nutností posílení jeho významu. Už se nejedná jen o poskytování informací žákům a studentům souvisejících s volbou povolání a výběrem následného (sekundárního a terciálního) vzdělávání. Současné kariérové poradenství se vedle volby budoucí kariéry zabývá osobnostním rozvojem, rozvojem kariéry a volbou profesní cesty v průběhu celého života jedince. S tím souvisí posílení povědomí celé společnosti o této komplexní službě, etablování profese kariérového poradce včetně legislativního ukotvení.

Průzkumy potvrzují, že lidé v České republice pojem kariérové poradenství či kariérový poradce stále nevnímají jako pomáhající profesi a při řízení vlastní kariéry spoléhají spíše na vlastní úsudek nebo doporučení rodiny, kamarádů a známých. Nejvíce se toto projevuje u mladých lidí, což dle mého názoru může souviset s jejich vysokým sebevědomím (viz kapitola 3.1 Mladí lidé a trh práce) nebo s typickými znaky daného vývojového období (období dospívání – puberta, pubescence, viz kapitola 2.3).

Rozvoj kariérového poradenství, jeho kodifikace v zákoně, vzdělávání nových kariérových poradců (zatím bohužel nedostatečná existence studijních oborů pro získání kvalifikace kariérového poradce), integrace kariérového poradenství do vzdělávacího systému (již od preprimární edukace), to vše by mělo být cílem a součástí školské politiky našeho státu.

V menším měřítku, tj. výsledek průzkumného šetření, vidím přínos v zacílení na rodiče. Kariéroví poradci by měli využít všechny možnosti a nástroje (finanční podpora díky projektům EU, moderní technologie, sociální sítě a další) a zahrnout rodiče do cílové skupiny osob, kterým poskytují své služby.

ZÁVĚR

Tato bakalářská práce si kladla za cíl zjistit vliv kariérového poradenství na studenty středních škol v Děčíně, popsat uplatnění absolventů střední průmyslové školy a gymnázia na trhu práce v Děčíně a porovnat zájem o studium technických oborů (průmyslové školy) se zájmem o studium gymnázia ve městě.

Práce obsahuje teoretickou i praktickou část. V teoretické části jsou vysvětleny základní pojmy kariérového poradenství, poradenský proces, kariérový poradce, trh práce a další na základě informací z dostupných zdrojů a platné legislativy. Praktická část seznamuje s historií děčínského regionu, jeho průmyslovou tradicí a s historií českého školství na území města (okolnosti založení gymnázia, první ředitel gymnázia, historie průmyslové školy) a představuje největší místní zaměstnavatele, informační poradenské středisko úřadu práce a současné zaměření gymnázia a průmyslové školy. Praktická část rovněž popisuje způsob a metodologii průzkumného šetření, kvantitativní průzkum za využití sběru dat dotazníkovým šetřením a kvalitativní průzkum provedený vedením rozhovorů. V analytické části jsou uvedeny údaje o studentech a absolventech poskytnuté úřadem práce, průmyslovou školou a gymnáziem. Dále jsou zde vyhodnoceny odpovědi respondentů dotazníkového šetření a shrnuty odpovědi dotazovaných zaměstnavatelů a představitelů obou středních škol.

V diskuzi jsou porovnány výsledky mého dotazníkového průzkumu se zjištěními studentů jiných studijních oborů, kteří se zabývali podobnými tématy v předchozích letech a prováděli podobné dotazníkové šetření mezi mladými lidmi. Pro porovnání výsledků kvalitativního průzkumu jsou zmíněny údaje z informačního systému o uplatnění absolventů škol na trhu práce.

Zacílení kariérového poradenství na rodiče nejen v Děčíně je mým doporučením uvedeným v poslední kapitole. Bakalářská práce byla velmi přínosná pro moje vlastní budoucí směřování, sama sobě jsem se na chvíli stala kariérovým poradcem (a klientem) a utvrdila se v tom, že bych se chtěla po ukončení studia podílet na rozvoji kariérového poradenství v našem městě, oslovit studenty a jejich rodiče

a poskytnout jim komplexní služby, které podpoří mladé lidi v jejich osobním (osobnostním) růstu, v jejich budoucím směřování či uplatnění na místním trhu práce.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

TIŠTĚNÉ ZDROJE

FREIBERGOVÁ, Z. a P. MAŘÍKOVÁ, 2013. *Zprostředkování zaměstnání a poradenství pro uchazeče o zaměstnání realizované Úřadem práce České republiky*. 2013. Praha. ISBN 978-80-86728-62-9.

GABURA, Ján a Jana PRUŽIŇSKÁ, 1995. *Poradenský proces*. Praha: Sociologické nakladatelství. ISBN 80-85850-10-9.

GAVORA, Peter, 2010. *Úvod do pedagogického výzkumu*. 2., rozš. české vyd. Brno: Paido. ISBN 978-80-7315-185-0.

JARKOVSKÁ, Lucie, Kateřina LIŠKOVÁ a Iva ŠMÍDOVÁ, 2010. *S genderem na trh: rozhodování o dalším vzdělání patnáctiletých*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON). Studie (Sociologické nakladatelství). ISBN 978-80-7419-030-8.

MATOUŠEK, Oldřich, 2016. *Slovník sociální práce*. Praha: Portál. ISBN 978-80-7367-368-0.

MILLER, Ivan a Karel NĚMEJC, 2014. *Evaluační ve vzdělávání: textová studijní opora*. Praha: Česká zemědělská univerzita v Praze, Institut vzdělávání a poradenství. ISBN 978-80-213-2455-8.

NAVAROVÁ, Sylvie, 2019. *Rozvoj kariérového poradce: [průvodce osobnostním rozvojem]*. Praha: Raabe. Dobrá škola. ISBN 978-80-7496-440-4.

PRŮCHA, Jan, Eliška WALTEROVÁ a Jiří MAREŠ, 2013a. *Pedagogický slovník*. 7., aktualiz. a rozš. vyd. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-0403-9.

PÝCHOVÁ, Silvie, Helena KOŠŤÁLOVÁ, Petra DRAHOŇOVSKÁ a Dorota MADZIOVÁ, 2020. *Kariérové poradenství na každý pád*. Praha: Wolters Kluwer. Řízení školy (Wolters Kluwer). ISBN 978-80-7598-604-7.

SLAVÍČKOVÁ, Hana, 1997. *Děčínská zastavení: historický průvodce městem*. Děčín: Státní oblastní archiv Litoměřice. ISBN 80-238-1436-2.

SLAVÍČKOVÁ, Hana a Vlasta BUREŠOVÁ, 1995. *GYMNÁZIUM V DĚČÍNĚ: Almanach k 50. výročí obnovené činnosti školy*. Gymnázium v Děčíně. Děčín: GRAFIATISK a.s., Děčín.

VENDEL, Štefan, 2008. *Kariérové poradenství*. Praha: Grada. Psyché (Grada). ISBN 978-80-247-1731-9.

ELEKTRONICKÉ ZDROJE

Absolventi škol a mladiství. *Průvodce* [online]. Copyright © [cit. 2021-02-15]. Dostupné z: <https://www.mpsv.cz/web/cz/absolventi-skol-a-mladistvi>

Constellium Děčín [online]. [cit. 2020-12-10]. Dostupné z: <https://hard-softalloys.constellium.com/cs/o-nas-decin>

ČUHLOVÁ, Lucie, 2020. *Vliv rodičů na rozhodování o další vzdělávací a profesní dráze z pohledu středoškolských studentů připravujících se na pomáhající profese* [online]. Brno [cit. 2021-02-20]. Dostupné z: <https://is.muni.cz/th/kkbyu/>. Diplomová práce. Masarykova univerzita, Filozofická fakulta. Vedoucí práce doc. PhDr. Petr Hladío, Ph.D.

DotaceEU [online]. Copyright ©2020 Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, všechna práva vyhrazena [cit. 2020-12-02]. Dostupné z: www.dotaceeu.cz

Dům zahraniční spolupráce: Homepage | Dům zahraniční spolupráce [online]. Copyright ©2020 *Dům zahraniční spolupráce* [cit. 2020-12-01]. Dostupné z: <https://www.dzs.cz/o-dzs>

Euroguidance: Úvod [online]. Copyright © 2016 [cit. 2020-12-01]. Dostupné z: <https://www.euroguidance.cz/index.html>

Google Workspace (Formerly G Suite): Business Collaboration Tools [online]. [cit. 2020-11-30]. Dostupné z: https://workspace.google.com/products/forms/?utm_source=formsforwork&utm_medium=et&utm_content=learnmore&hl=en-GB

Home - Veřejný web - České vysoké učení technické v Praze [online]. Copyright © [cit. 2021-02-01]. Dostupné z: <https://www.cvut.cz/>

Chart Ferox, a.s. | Chart Industries [online]. Copyright ©. [cit. 2020-12-10]. Dostupné z: <http://www.chart-ferox.cz/>

Informační systém o uplatnění absolventů škol na trhu práce | Infoabsolvent.cz [online]. [cit. 2021-02-22]. Dostupné z: <https://www.infoabsolvent.cz/>

Internetová jazyková příručka. *Internetová jazyková příručka* [online]. Copyright © [cit. 2020-12-01]. Dostupné z: <https://prirucka.ujc.cas.cz/>

IPS - Informační a poradenské středisko - Úřad práce: *Úřad práce ČR - Úřad práce* [online]. Copyright © [cit. 2020-12-01]. Dostupné z: <https://www.uradprace.cz/web/cz/ips-informacni-a-poradenske-stredisko>

Jak rozumíme pojmu kariérové poradenství? | EPALE: EPALE | Electronic Platform for Adult Learning in Europe [online]. [cit. 2020-12-1]. Dostupné z: <https://epale.ec.europa.eu/cs/content/jak-rozumime-pojmu-karierove-poradenstvi>

Kariérové poradenství a vzdělávání ve světě vzhůru nohama – konference kariérového poradenství. *Kariérové poradenství a vzdělávání ve světě vzhůru*

nohama – konference kariérového poradenství [online]. [cit. 2020-12-1]. Dostupné z: <https://konferencekp.cz/>

Kariérový management v průběhu života, 2013. Informační systém Infoabsolvent. [cit. 2020-12-3] Dostupné z: <https://www.infoabsolvent.cz/Rady/Clanek/7-4-07/Materialy-z-e-learningu-pro-karierove-poradce>

Kariérový poradce | NSP.CZ: Národní soustava povolání [online]. Copyright © 2017 Ministerstvo práce a sociálních věcí [cit. 2020-12-01]. Dostupné z: <https://www.nsp.cz/jednotka-prace/karierovy-poradce>

KOPÁČEK, Miroslav a Lucie HORÁČKOVÁ, 2018. Mladí lidé a trh práce: případová studie regionů ve státech Visegrádské skupiny. In: *XXI. mezinárodní kolokvium o regionálních vědách, Kurdějov, 13. - 15. června 2018* [online]. Brno: Masarykova univerzita, s. 78-85 [cit. 2021-01-13]. ISBN 978-80-210-8970-9. Dostupné z: [doi:10.5817/CZ.MUNI.P210-8970-2018-9](https://doi.org/10.5817/CZ.MUNI.P210-8970-2018-9)

Národní pedagogický institut České republiky (dříve Národní ústav pro vzdělávání) [online]. Copyright © [cit. 2020-12-03]. Dostupné z: <http://www.nuv.cz/>

Návrh koncepce Integrovaného systému kariérového poradenství. 2013. Praha. [cit. 2020-12-3] Dostupné také z: <http://www.nuv.cz/vystupy/vydane-publikace>

NOVINKY - GYMNÁZIUM DĚČÍN [online]. Copyright © [cit. 2020-12-15]. Dostupné z: <https://www.gymnaziumdc.cz/>

NOVOTNÝ, Štěpán, 2018. *Kariérové rozhodování žáků na konci střední školy* [online]. Brno [cit. 2021-02-20]. Dostupné z: <https://theses.cz/id/9hx78a/>. Bakalářská práce. Mendelova univerzita v Brně, Institut celoživotního vzdělávání. Vedoucí práce Mgr. Mgr. Michal Šimáně, Ph.D.

NPI ČR – Národní pedagogický institut České republiky: Národní pedagogický institut České republiky [online]. [cit. 2020-12-01]. Dostupné z: <https://www.npi.cz/>

RYKO a.s. [online]. Copyright © 2020, RYKO a.s. [cit. 2020-12-10]. Dostupné z: <https://www.ryko.cz/>

Statutární město Děčín - oficiální webový portál [online]. [cit. 10.12.2020]. Dostupné z: <https://www.mmdecin.cz/>

Škola pro všechny [online]. [cit. 2021-01-06]. Dostupné z: www.inkluzedecin.cz

Úřad práce ČR: Úřad práce ČR [online]. Copyright © [cit. 2020-12-05]. Dostupné z: <https://www.uradprace.cz/>

Veletrh Škola Děčín [online]. [cit. 2020-12-05]. Dostupné z: <http://www.skoladecin.cz/>

Vyšší odborná škola a Střední průmyslová škola strojní, stavební a dopravní, Děčín [online]. [cit. 2020-12-15]. Dostupné z: <https://www.prumkadc.cz/>

What does a Career Advisor do and Requirements to Become One.: Career Test Free for Students in High School, College, Teens, and Adults [online]. [cit. 2020-12-01]. Dostupné z: <https://www.yourfreecareertest.com/career-advisor/>

Základní informace o onemocnění novým koronavirem – covid-19 (coronavirus disease 2019), 2020. 6. aktualizace. Státní zdravotní ústav. Dostupné také z: <http://www.szu.cz/tema/prevence/onemocneni-novym-koronavirem-sars-cov-2-drive-2019-ncov>

SEZNAM POJMŮ A ZKRATEK

CMS	Career management skills
ČVUT	České vysoké učení technické v Praze
DZS	Dům zahraniční spolupráce
Euroguidance	České Centrum Euroguidance
IPS	Informační a poradenské středisko pro volbu a změnu povolání
KKOV	Klasifikace kmenových oborů vzdělání
Koncepce ISKP	Návrh koncepce Integrovaného systému kariérového poradenství
KoP	Kontaktní pracoviště Úřadu práce České republiky
MPSV	Ministerstvo práce a sociálních věcí
MŠMT	Ministerstvo školství mládeže a tělovýchovy
NIDV	Národní institut dalšího vzdělávání
NSP	Národní soustava povolání
NPI ČR	Národní pedagogický institut České republiky
NÚV	Národní ústav pro vzdělávání
UJEP	Univerzita Jana Evangelisty Purkyně
ÚP ČR	Úřad práce České republiky
VOŠ	Vyšší odborná škola
VŠ	Vysoká škola

SEZNAM GRAFŮ

Graf 1: Rozlišení respondentů podle školy, kterou navštěvují	41
Graf 2: Rozlišení respondentů podle ročníku, který navštěvují.....	41
Graf 3: Představa dotazovaných studentů o jejich budoucím směřování.....	42
Graf 4: Spokojenost dotazovaných se studijním (odborným) zaměřením	42
Graf 5: Přehled, kde dotazovaní studenti získávali informace o vybrané škole	43
Graf 6: U koho (kde) hledali respondenti pomoc při výběru střední školy	43
Graf 7: Kariérového poradenství ve škole pohledem studentů	44
Graf 8: Názory respondentů na změnu (ukončení) studia	45

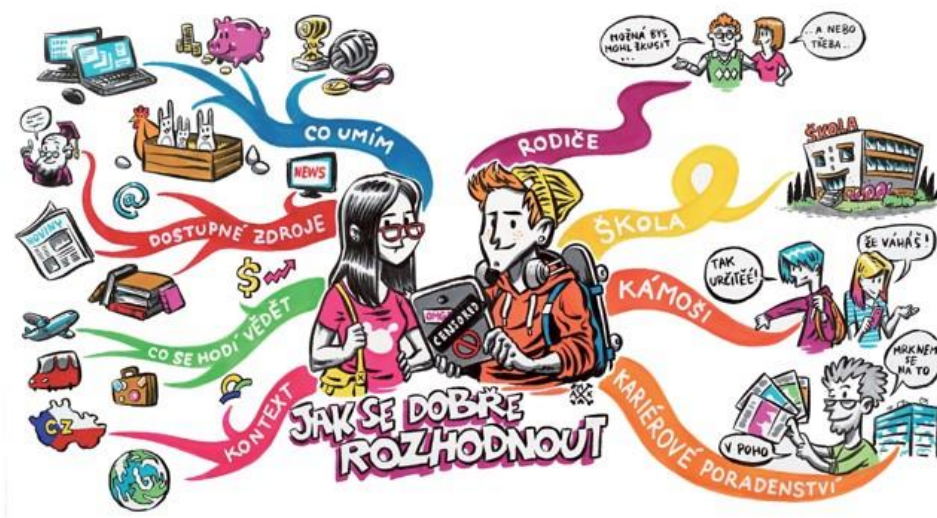
SEZNAM TABULEK

Tabulka 1: Absolventi gymnázia a střední průmyslové školy v evidenci ÚP ČR stav k 30. 9. 2020.....	39
Tabulka 2: Uplatnění absolventů gymnázia školní rok 2019/2020.....	40
Tabulka 3: Počty uchazečů o studium	40

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha č. 1: Ukázka formuláře dotazníku

Příloha č. 1 – Ukázka formuláře dotazníku

Kariérové poradenství středoškoláci

Vyplněním tohoto jednoduchého a zcela anonymního dotazníku přispějete k průzkumu, který bude součástí bakalářské práce zabývající se vlivem kariérového poradenství na volbu povolání v Děčíně.

Za vaše zamyšlení a vyplnění dotazníku srdečně děkuji 😊

Libuše Homolová

*Povinné pole

1. Vyberte školu, kterou navštěvujete: *

Zaškrtněte všechny platné možnosti.

Gymnázium Děčín

VOŠ a SPŠ strojní, stavební a dopravní Děčín

2. Jaký ročník studujete? *

Označte jen jednu elipsu.

- I. ročník
- II. ročník
- III. ročník
- IV. ročník

3. Máte jasnou představu o svém budoucím povolání? Víte, čím chcete být a "jdete" si za tím? *

Zaškrtněte všechny platné možnosti.

- Ano, mám
- Mám jen částečnou představu
- Nemám zatím žádnou představu (vůbec nevím)
- Ještě jsem nad svým budoucím povoláním nepřemýšlel/a

Jiné: _____

4. Co je podle Vás kariérové poradenství? *

_____

5. Kdo Vám pomáhal s výběrem střední školy? *

Označte jen jednu elipsu.

- Nikdo - rozhodoval/a jsem se zcela sám/sama
- Rodiče či rodinní příslušníci, popř. kamarádi
- Výchovní poradce popř. třídní učitel na základní škole
- Úřad práce (Informační a poradenské středisko - oddělení poradenství a dalšího vzdělávání)
- Komerční kariérový poradce (placená služba)
- Jiné: _____

6. Kde jste získal/a nejvíce informací o vybrané škole? *

Označte jen jednu elipsu.

- Na webových stránkách školy - gymnaziumdc.cz a prumkadc.cz
- Od kamarádů či rodinných příslušníků, kteří školu studují či dříve vystudovali
- Na Veletrhu vzdělávání Škola Děčín, zaujala mě zde prezentace školy
- Na základní škole (výchovní poradce, učitelé)
- Na Úřadu práce (Informační a poradenské středisko - oddělení poradenství a dalšího vzdělávání)
- Jiné: _____

7. Jste spokojen/a se studijním (odborným) zaměřením (náplní studia) v souvislosti s Vaším budoucím povoláním popř. studiem na VŠ? *

Označte jen jednu elipsu.

- ANO
- NE
- Jiné: _____

8. Pomáhá Vaše škola studentům s dalším uplatněním po ukončení studia (po maturitě)? *

Označte jen jednu elipsu.

- Ano, pomáhá s výběrem vysoké školy
- Ano, pomáhá s orientací na trhu práce (propojení se zaměstnavateli)
- Ano, pomáhá v orientaci na trhu práce i při výběru vysoké školy
- Ne, škola studentům nepomáhá
- Jiné: _____

- 9 Uvažujete o změně či ukončení studia? *

Označte jen jednu elipsu.

- ANO
- NE
- Jiné: _____

10. Chcete-li k tomuto tématu cokoli sdělit, můžete zde:
